

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

I РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 38

София, четвъртък, 4 февруарий

1932 г.

40. заседание

Срѣда, 3 февруарий 1932 г.

(Открито отъ подпредседател Ч. Шоповъ въ 17 ч. и 20 м.)

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Стр.		Стр.
Отпуски, разрешени на народни представители	814	Йозефъ Шпирекъ и Бодроги Ференчъ и рус- китѣ подданици: Николай Журавлевъ, Страши- миръ Кисимовъ, Иванъ Кожемякинъ и Нико- лай Леселъ. (Приемане)	814
Питания:		Прошения отъ:	
1. Отъ народния представителъ Л. Станевъ къмъ министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве относно издевателства и побоища на се- ляни въ полицейския участъкъ въ с. Торось, Луковитска околия. (Съобщение)	814	1. Жабовъ Антонъ Г., отъ гр. Сливенъ, отъ на- следницитѣ. (Докладвано и отложено за изпра- щане за мнение въ Министерството на финан- ситѣ)	822
2. Отъ народния представителъ А. Наумовъ къмъ министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве относно побоища и арести надъ работ- ници и народния представителъ А. Наумовъ въ гр. Ломъ. (Съобщение)	814	2. Парапунови Ангелъ и Никола Минкови, отъ с. Добринище, Разложко. (Прието)	823
Законопроекти:		3. Куртевъ Тодоръ Вълковъ, отъ с. Тюркменъ, Ямболско. (Прието)	823
1. За освобождаване отъ отговорност и за окон- чателно отчитане бившитѣ касиери на Ботров- ското училищно настоятелство, Бѣленска око- лия, Русенски окръгъ, Димо Николовъ и Ве- лико Пашанковъ, отъ с. Ботровъ, същата око- лия, по отчета на училищното настоятелство за 1928/1929 финансова година. (Съобщение)	814	4. Димовъ Захари Дечевъ, отъ гр. Пловдивъ (Прието)	823
2. За Столичната община. (Съобщение)	814	5. Долни-Главанакъ с., Харманлийско, отъ жите- литѣ. (Прието)	823
3. За освобождаване гаранциитѣ на данъчнитѣ служители при Петричкото и Кошукавското данъчни управления, частъ отъ архивата на които управления е изгорѣла на 6 срещу 7 априлъ 1927 г. въ Петричкото данъчно управле- ние, и на 31 октомврий 1927 г. — въ Кошука- вското данъчно управление. (Първо четене)	818	6. Дебъръ с., Борисовградско, отъ 57 жители. (Прието)	824
4. За измѣнене и допълнение закона за селско- стопанско настаняване на бѣжанцитѣ чрезъ срѣдствата за заема, отпущнатъ съ съгласието на Обществото на народитѣ. (Първо четене)	818	7. Кьорчева д-ръ Дафина, отъ гр. София. (Прието)	824
Предложение за приемане на държавна служба ун- гарскитѣ подданици: Сабо Имре, Сабо Яношъ,		8. Танева Кева, отъ гр. София. (Прието)	824
		9. Полихранова Надежда Антонова, отъ гр. София. (Прието)	825
		10. Козмодуй с., Орѣховска околия, отъ настоятел- ството на читалището-паметникъ „Христо Бо- тевъ“. (Прието)	825
		11. Миткова Гина Д., отъ гр. В.-Търново. (Доклад- вано и оттеглено)	827
		12. Тодоровъ Йорданъ Г., отъ с. Неданъ, В.-Тър- новско. (Прието)	827
		13. Златарови Стефанъ и Петъръ, отъ гр. Чирпанъ. (Прието)	827
		Дневенъ редъ за следващото заседание	828

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Откривамъ заседанието. Присѣствуватъ нужното число народни представители. Заседанието е законно.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитѣ г. г. народни представители: Ангеловъ Боянъ, Ангеловъ Иванъ, Аневъ Василь, Бончевъ Тодоръ, Бояджиевъ Стефанъ, Бурилковъ д-ръ Димо, Василевъ Григоръ, Василевъ Славейко, Геновъ Георги, Георгиевъ Георги, Георгиевъ Павелъ, Георгиевъ Трифонъ, Даневъ д-ръ Стоянъ, Димчевъ Василь, Дойчиновъ Стефанъ, Долбински Димитъръ, Думановъ д-ръ Ни-

кола, Желябовъ Жеко, Ивановъ Запрянъ, Илиевъ Илия, Ингилізювъ Иванъ, Йотовъ Никола, Каназирски Георги, Кондаковъ Александъръ, Коевъ Костадинъ, Косевъ Костадинъ, Кулевъ д-ръ Тодоръ, Кънчевъ Теодоси, х. Лековъ х. Андрей, Лунговъ Николай, Ляпчевъ Андрей, Маджаровъ Рашко, Марковъ Цоло, Мартушковъ Алекси, Мечкарски Тончо, Милевъ Милю, Мирски Христо, Митковъ Сефе-ринъ, Момчиловъ Стоянъ, Мустафовъ Али, Найденовъ Ни-кола, Нейчевъ Адамъ, Пентиевъ Антонъ, Петковъ Сте-фанъ, Петровъ Никола, х. Поповъ Атанасъ, Поповъ Сте-

фанъ, Пулевъ Стамо, Рафаиловъ Филипъ, Родевъ Христо, Сакъзовъ Янко, Сапунджиевъ Никола, Станевъ Митю, Статевъ Христо, Такевъ д-ръ Владимиръ, Таслаковъ Цвѣтко, Тахировъ Хафусъ Юсеинъ, Ташевъ Димо, Тотевъ Деню, Хайруловъ молла Юсеинъ, Христовъ Димитъръ, Христовъ Трайко, Цанковъ Александъръ, Цановъ Стефанъ, Юртовъ Георги, Якимовъ Тодоръ и Янакиевъ Василь.)

Бюрото на Камарата е разрешило отпускъ на следните народни представители:

На г. Димитъръ Долбински — 1 день;
 На г. Митю Станевъ — 3 дни;
 На г. Запрянъ Ивановъ — 3 дни;
 На г. Никола Петровъ — 2 дена;
 На г. Василь Домузчиевъ — 1 день;
 На г. Ради Василевъ — 1 день;
 На г. Коста Желевъ Димитровъ — 1 день;
 На г. Стефанъ Дойчиновъ — 10 дни;
 На г. Аврамъ Аврамовъ — 3 дни;
 На г. Боянъ Ангеловъ — 5 дни;
 На г. Илия Добревъ Илиевъ — 1 день;
 На г. Александъръ Кондаковъ — 3 дни;
 На г. Василь Аневъ — 1 день;
 На г. Василь Янакиевъ — 2 дена;
 На г. Тодоръ Якимовъ — 2 дена;
 На г. Василь Димчевъ — 2 дена;
 На г. Али Мустафовъ — 4 дни;
 На г. Филипъ Рафаиловъ — 2 дена;
 На г. Хюсеинъ Хайруловъ — 4 дни;
 На г. Стоянъ Момчиловъ — 2 дена и
 На г. Стефанъ Петковъ — 2 дена.

Народниятъ представителъ Андрей Пеневъ Деневъ моли да му се разреши 20-дневенъ отпускъ по болестъ. Прилага и медицинско свидетелство.

Които г. г. народни представители сѣ съгласни да се разреши 20-дневенъ отпускъ на народния представителъ Андрей Пеневъ Деневъ, по болестъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събрането приема.

Постѣпило е питане отъ народния представителъ Лазаръ Станевъ до г. министра на вътрешните работи и народното здраве, съ което, като съобщава за масови издевателства и побоища на селяните въ полицейския участъкъ въ с. Торосъ, Луковитска околия, пита г. министра на вътрешните работи, какви мѣрки мисли да вземе, за да обуздае развилнѣлите се полицаи и за да се спратъ провокациите спрямо селяните въ с. Торосъ.

Постѣпило е питане отъ народния представителъ Александъръ Наумовъ, до г. министра на вътрешните работи и народното здраве относно побоища и арести надъ работници и народния представителъ Александъръ Наумовъ въ гр. Ломъ.

Тия питання ще се съобщятъ на г. министра на вътрешните работи и народното здраве, за да имъ отговори.

Постѣпилъ е отъ Министерството на вътрешните работи и народното здраве законопроектъ за освобождаване отъ отговорностъ и за окончателно отчитане бившите касиери на Ботровското училищно настоятелство, Бѣленска околия, Русенски окръгъ: Димо Николовъ и Велико Пашанковъ, отъ с. Ботровъ, сѣщата околия, по отчета на училищното настоятелство за 1928/1929 финансова година. (Вж. прил. Т. I, № 27)

Постѣпилъ е отъ Министерството на вътрешните работи и народното здраве законопроектъ за Столичната община. (Вж. прил. Т. I, № 28)

Тия законопроекти ще се раздадатъ на г. г. народните представители и ще се поставятъ на дневенъ редъ.

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Моля Ви се, г. председателю! Азъ съмъ отправилъ питане къмъ г. министра на финансите и г. министъръ-председателя още преди единъ месецъ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Г. министърътъ бѣше съобщилъ въ едно отъ миналитѣ заседания, че е готовъ да Ви отговори, но, понеже Вие не бѣхте тукъ, отложи отговора си за друго заседание.

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Понеже въпросътъ е много належащъ, общинитѣ и окръжнитѣ постоянни комисии сега заседаватъ и обсъждатъ въпроса за тѣхното съществуване, защото държавата ги е оставила безъ срѣдства, азъ мисля, че е време г. министърътъ да отговори и моля г. председателятъ да му съобщи това мое желание.

С. Димитровъ (раб): Сѣщо и азъ, г. председателю, съмъ отправилъ питане още преди единъ месецъ относно отвлечането на нѣколко мирни граждани отъ Калпакчиевъ,

и на това питане още не се е отговорило. Понеже то е въ връзка съ едно антисемитско, антиработническо движение, искамъ да ми се даде възможностъ да развия това си питане.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Ще ви се отговори въ едно отъ следващите заседания.

Пристѣпваме къмъ първа точка отъ дневния редъ — одобрение предложението за приемане на държавна служба унгарскитѣ подданици: Сабо Имре, Сабо Яношъ, Йозефъ Шпирекъ и Бодроги Ференчъ и рускитѣ подданици: Николай Журавлевъ, Страшимиръ Кисимовъ, Иванъ Кожемякинъ и Николай Леселъ.

Моля г. секретаря да прочете предложението.

Секретаръ Б. Недковъ (нац. л.): (Прочита предложението изцѣло, заедно съ мотивитѣ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 19)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Василь Домузчиевъ.

В. Домузчиевъ (нац. л. о): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Искане се отъ Камарата да гласува решение, съ което да се приематъ на държавна служба чужди подданици — маджарски и руски — имената на които сѣ упоменати въ него, като приемането имъ се счита отъ дена на встъпването имъ въ длъжностъ. Лицата не сѣ много, списъкътъ по съдържание не прави впечатление, обаче фактътъ е отъ значение; той добива толкозъ по-големо значение въ днешния моментъ, когато въ България имаме единъ голѣмъ излишъкъ отъ образовани хора, специалности по сѣщитѣ браншове, които търсятъ прехрана и не я намиратъ, или ако нѣкой нѣкъде е назначенъ, се замѣства съ другъ по каприза и волята на отдѣлни лица — печално явление въ нашия общественъ животъ. Когато единъ чуждъ подданикъ, даже станалъ въ последствие български подданикъ, безъ да е далъ декларация за партийна политическа принадлежностъ, изживява всичкитѣ политически режими, българинътъ, който по натура не може да живѣе безъ политически убеждения, защото, като почнете отъ пѣждаря до министра, всички правимъ политика, е засегнатъ винаги отъ всички бури при промѣнитѣ на режима. Въ насъ има едно печално явление, което трѣбва да се констатира: българската държава, чрезъ нейнитѣ власти, винаги е третираа чуждитѣ подданици много по-благоприятно, отколкото българскитѣ подданици. Туй явление въ насъ се титулира „благородство“, „търпимостъ“, „хуманностъ“ и съ какви ли не щете още нарицателни. Ако въ миналото, обаче, ние можехме да си позволимъ да вкарваме въ страната чужденци, учители и професионалисти, каквито ни липсваха въ началото следъ нашето освобождение, днесъ, когато имаме единъ излишъкъ отъ интелигенция, отъ занаятчи, отъ професионалисти, които не намиратъ кѣде да вложатъ своя трудъ въ полето на частната практика и търсятъ държавна служба, азъ считамъ, че националенъ грѣхъ е, ако не нѣщо повече, и днесъ да се правятъ грѣшкитѣ на миналото. Азъ знамъ, че тукъ, въ България, напоследъкъ има завършили повече отъ 150 души електротехника и инженерство, които едва могатъ да намѣрятъ нѣкъде да се настанятъ съ една нищожна заплатата, равна на заплатата на единъ основенъ учителъ даже. Азъ виждамъ чужденци, подъ влияние и натискъ, или по-известни съображения за професионаленъ напредъкъ, развитие и усъвършенствувания, съображения, неоправдани отъ сегашнитѣ икономически условия, да се поставятъ въ частни предприятия на служба съ контракти, съ договори, а сега съ решение на Народното събрание да замѣстятъ българите въ нашата техника, въ нашето професионално образование.

Г. г. народни представители отъ дѣсницата! Вие сте болшинство. Проектътъ излиза отъ правителството. По партийна дисциплина, може би, вие сте длъжни да гласувате. Но азъ ви моля преди да гласувате това предложение, попитайте срѣдитѣ, отъ които вие изхождате, погледнете, обърнете се назадъ и вижте тая гладна българска интелигенция, която си е впила очитѣ въ васъ и чака да създадете нѣщо, да откриете възможностъ и тя да преживява. И ако вие следъ тая малка разходка изъ вашитѣ срѣди дойдете до сѣщото убеждение, че имаме мѣста свободни въ българското занаятчиство, въ българското професионално образование или въ свободнитѣ професии, които могатъ да бждатъ заети отъ чужденци и трѣбва да бждатъ заети отъ чужденци, гласувайте за това предложение.

Нѣкой отъ земеделѣцѣтъ: До 21 юний така ли разсмѣждавахте, г. Домузчиевъ?

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Ако следъ освобождението въ нашата страна е имало нужда отъ чужденци учители, защото освобождението ни завари безъ достатъченъ кадаръ отъ учители, за да може правилно да се възпитатъ и ръководятъ българските деца, 50-годишниятъ ни свободенъ животъ създаде достатъчно нови сили въ България и ние днесъ нѣмаме нужда нито отъ единъ чужденецъ въ нашитѣ училища.

Г. г. народни представители! Чужденецътъ си остава винаги чужденецъ. Той иска да получи българска служба днесъ, защото е намѣрилъ най-благоприятна срѣда у насъ да живѣе, да прекара живота си. Азъ си припомнямъ българската поговорка: хубавата мома и добрата стока не излизатъ на пазаръ. Ако тѣзи господа можеха да намѣрятъ такива условия за животъ, каквито намиратъ у насъ, даже и по-лоши, въ собствената си държава, при своя народъ, при своитѣ роднини, въ своитѣ огнища, тѣ не биха дошли въ България. Тѣхъ ги е прокудила нѣмотията и невъзможността да приложатъ своя професионаленъ трудъ тамъ. Ние не страдаме ли отъ сѣщата болестъ? Малицина ли сѣ у насъ ония, които по сѣщия начинъ днесъ търсятъ да вложатъ своя професионаленъ трудъ? И ако икономически и обществени причини днесъ диктуватъ на държавата да не приема чуждъ подданикъ на българска служба, кои сѣ тогава причинитѣ, които сѣ заставили българското правителство да внесе това предложение и да иска тия лица да задържатъ службитѣ, на които сѣ по контракти, които изтичатъ и тѣ трѣбва да си отидатъ, за да опразднатъ нѣколко мѣста за българи, бацитѣ на които сѣ продали и керемидитѣ на къщитѣ си, за да ги изучатъ? Но ще кажатъ нѣкои: сѣ петъ души ще облажите България! Да, но капка по капка, цѣла вирчинка става. Важно е принципътъ, важно е началото, опущите ли го днесъ, нѣма гаранция, че утре нѣма да дойдатъ нови чужденци. За менъ всѣки настаенъ българинъ-професионалистъ на работа е една гаранция въ повече, въ плусъ за обществения миръ и спокойствие, отколкото ако той остане на улицата да гладува, да протестира, да се бунтува противъ държава, противъ народъ, противъ царъ, противъ закони.

Въ нескорошното минало имаше една традиция, която бѣ продукувана отъ нѣкакво-си славянско чувство на признателностъ: руснацитѣ у насъ да се приематъ на държавна служба сѣ решение на Народното събрание. Въ първитѣ дни на нещастieto на руския народъ това можеше да намѣри известно оправдание, сѣ което, обаче, азъ пакъ не сѣмъ съгласенъ. Приека се най-много руснаци лѣкари на държавна служба и следъ това други професионалисти. Отъ Българския университетъ излизатъ вече достатъчно лѣкари, които напълно могатъ да замѣстятъ чужденцитѣ. Въ Франция — така е и другадѣ — единъ българинъ не може да получи не държавна служба, но не може да стане и хамалинъ на Марсилското пристанище; днесъ нито единъ българинъ не може да се запише въ списъка на хамалитѣ тамъ.

Министъръ Г. Петровъ: Две хиляди работници българи имаме заети въ французката индустрия.

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Тѣ сѣ отишли преди 1920 г., а не днесъ. Идете днесъ да видите какво е положението тамъ. Ако всички държави, включително и най-богатата държава, Америка, казватъ на чуждитѣ подданици да си намѣрятъ мѣсто, защото безработицата става една обществена болестъ, и всѣка държава трѣбва да се грижи за своитѣ подданици, българската държава въ тая страшна криза, която преживява нацията ни, иска пакъ да облагодетелствува чужденцитѣ въ вреда на своитѣ подданици. Тогава не остава нищо друго, освенъ да кажемъ: България е благодатна ханаанска земя, всички безработни на свѣта, можете да дойдете тукъ, ще ви намѣримъ мѣсто, ще изплатимъ българитѣ които сѣ на работа, подъ покривъ, да отидатъ да копаятъ! Каква е гаранцията, че днесъ като приемемъ 10 души чужденци на служба, утре нѣма да дойдатъ други 10 души? Въ „Държавенъ вестникъ“, г. г. народни представители, всѣки денъ азъ чета по две страници списъци на чужденци, приети за български подданици. Всичкитѣ имали родолюбиви чувства къмъ България! Не е вѣрно това. На 100 души едва ли единъ има такъвъ. Всички други искатъ българско подданство, защото сѣ се настанили на топло тукъ-таме въ България и не желаятъ да ги измѣстятъ, защото не знаятъ каква сѣдба ги следва. По този начинъ тѣ полека-лека измѣстватъ

българскитѣ работници. И ако вървимъ по този пътъ, нѣма да бѣде далечъ денътъ, когато всички по-големѣ служби въ професионалнитѣ училища ще бѣдатъ заети отъ чужди подданици. Не е ли време днесъ да туримъ началото на една нова практика — че само българинъ може да заема българска служба, а само въ рѣдки случаи, при крайна необходимостъ, да се търсятъ чужди подданици? Е ли днесъ това време, чувствува ли се крайна необходимостъ да се викатъ чужди подданици да заематъ служби въ професионални училища или другадѣ, а нашитѣ национали да подсмърчатъ? Азъ чета по лицата ви, г. г. народни представители, че нито единъ отъ васъ не може да възрази противъ тази мисль, че най-напредъ българскитѣ подданици трѣбва да се настанаватъ на работа. Въ днешния моментъ нито единъ чужденецъ вече не трѣбва да заема държавна или обществена служба. Време е дори въ всички фабрики, акционерни дружества и тѣмъ подобни, лето преобладаватъ чужди подданици, да се направи една провѣрка на персонала и да се оставятъ чужди подданици най-много 1/3 или 1/5 отъ персонала, колкото за контролъ и довѣрие, дадено отъ банковитѣ групи на тѣхъ, а всички други трѣбва да бѣдатъ българи. Не направите ли това, ще продължавате още да слушате ехтежа на маситѣ и на българската интелигенция, която всѣки денъ сѣ засилено съзнание и сѣ засилени чувства чака да види какво ще направите, но е готова да се хвърли цѣлата въ тази страна. (Сочи работницитѣ) А когато интелигенцията на българския народъ напустне партията на реда, които крепятъ сегашния икономически и социаленъ строй на държавата, тежко и горко на насъ, партията — ще останемъ всички капитани безъ войска. А азъ, като либералъ и националистъ, не желая българската национална държава да върви по този пътъ и да достигне този печаленъ край, който ще значи, че България изживява последнитѣ си дни.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Иванъ Лѣкарски.

И. Лѣкарски (д. сг): Г. г. народни представители! Въпросътъ се касае да се приематъ на държавна служба нѣколко души чужди подданици, които понастоящемъ сѣ на държавна служба. Това се вижда отъ мотивитѣ, които дава г. министърътъ.

Министъръ Г. Петровъ: Сроковетѣ по договоритѣ не сѣ изтекли.

И. Лѣкарски (д. сг): Тѣ сѣ днесъ на служба.

Министъръ Г. Петровъ: Да.

И. Лѣкарски (д. сг): Вие искате да се продължи тѣхното стоене до опредѣлени срокове. Мене ми се струва, че това предложение трѣбва да се приеме. Не може другояче да се постѣпи. Българската държава вече се е ангажирала съ тѣхъ, тѣ сѣ служили досега като преподаватели, още повече, че нѣкои отъ тѣхъ заематъ такива служби, за които нѣмаме подготвени специалисти българи. Тѣ сѣ три-четири души. Желателно е, обаче, когато ще имаме българи специалисти по тия предмети, чужденцитѣ да бѣдатъ замѣнени съ тѣхъ, за да не става нужда да се продължаватъ предвиденитѣ въ предложението срокове.

Но азъ моля г. министра да се съгласи, предъ видъ на това, че учебната година въ всички училища започва отъ 15 септемврий, всички срокове, сѣ изключение на първия, до 15 юлий, да бѣдатъ до 15 септемврий, за да може отъ 15 септемврий, когато започва следващата учебна година, ако се явятъ български подданици за тѣзи служби, тѣ да поематъ обучението още отъ началото на годината.

Министъръ Г. Петровъ: Нещастieto е тамъ, че договоритѣ, г. Лѣкарски, сѣ сключени за тия срокове, които сѣ посочени въ предложението. За всѣки единъ отъ тия чужденци срокътъ е опредѣленъ съ договоръ.

И. Лѣкарски (д. сг): Тия договори, обаче, не сѣ минали презъ Народното събрание, и нищо не ни прѣчи сега да опредѣлимъ срока до 15 септемврий, та, при подбирането на новия персоналъ въ началото на учебната година, ако се явятъ българи за тѣзи служби, тѣ да могатъ да поематъ обучението още отъ началото на годината. Мисля, че туй е целесъобразно и удобно и затуй го предлагамъ.

На второ мѣсто, мене ми се струва, че ние тукъ въ решението ще трѣбва да посочимъ възнаграждението. Наистина, тѣ сѣ опредѣлени по договоритѣ, но щомъ сѣ решението ние приемаме тия лица чужди подданици да

бждат приети на държавна служба, трѣбва да бжде указано въ решението за всѣки единъ поотѣлдно при какво възнаграждение ще работи. Вие го казвате въ мотивитѣ, но то трѣбва да бжде указано и въ самото решение.

Моля г. министра да се съгласи съ тия две предложения, които правя. Сѣмѣтамъ, че трѣбва да се приеме решението, защото тия лица сѣ вече на държавна служба и се касае само да се оформи тѣхното положение за текущата учебна година.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Стаматъ Кировъ.

С. Кировъ (раб): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Касае се въпросътъ за оставяне на държавна служба до уговорения срокъ тия лица чужди подданици, които сѣ набелязани въ предложението, внесено отъ г. министра на търговията.

Ще трѣбва да обърне внимание на единъ другъ въпросъ въ свързка съ този, който третираме, а той е следниятъ. Напоследѣкъ вестниците изнесоха, че Министерството на търговията, промишлеността и труда издало едно окръжно, съ което се отнема работата на всички чужди подданици, работници въ нашата страна. А споредъ изчисленията на сѣщото министерство, въ нашата страна имало заети въ производството къмъ 10—12 хиляди чужденци работници. Същевременно се оповести, че съ тѣхното уволнение ще може да се облекчи положението на безработния български работникъ.

Г. г. народни представители! Вѣрно е, че всѣки въпросъ, който днесъ засѣга труда, е непосредствено свързанъ съ кризата въ различнитѣ отрасли на производството, и затова всѣка капиталистическа държава търси начинъ и срѣдства, съ които да може нѣкакъ да облекчи положението си. Разбира се, това сѣ палиативи. Този конфликтъ между труда и капитала, който е нагрѣлъ въ настоящия моментъ, много естествено, не може да се цѣри съ такива палиативи, защото ако ние изпълнимъ чуждитѣ подданици работници отъ България, много естествено е, че и българскитѣ подданици работници ще бждатъ изпѣдени отъ държавитѣ, въ които се намиратъ. А и тѣ не сѣ малко.

Р. Маджаровъ (д. ср): Въ особености отъ Буда-Пеща.

С. Кировъ (раб): Но да видимъ какви сѣ тия 10.000 работници чужди подданици. Въ своето болшинство сѣ арменци, а една голѣма частъ сѣ дезертьори отъ съседнитѣ държави. Следствие на непоносимия режимъ въ тѣзи държави, както и въ нашата, много работници сѣ принудени да напускатъ страната си и да отидатъ да търсятъ хлѣбъ въ съседна държава или въ нѣкоя по-далечна. Но като се уволнятъ тѣзи 10.000 чужди подданици, ще може ли да се даде хлѣбъ на грамадната маса безработни, каквато имаме въ нашата страна? Тия чужди подданици, работници у насъ, сѣ принудени подъ бича на мизерията да работятъ въ нѣкоя работилница или мина, за да изкаратъ своята прехрана.

Но въпросътъ има и друга страна. Работникътъ чуждъ подданикъ нѣма срѣдства да емигрира, да се изсели изъ България; изгоненъ отъ едно производство, той е принуденъ да намѣри друго производство, за да може да си изкара хлѣба, защото трѣбва да яде, и по такъвъ начинъ се принуждава да работи на безценица, на неимоверна безценица. Вземайки, обаче, поводъ отъ това, отѣлнитѣ господари, отѣлнитѣ фабриканти влошаватъ още повече положението на останалитѣ работници; нѣщо повече даже — тѣ казватъ на работника: „Нѣма да те уволня, ще ти дамъ работа вжъщи, но ще ми работишъ на тази и тази цена“. И ето че тази мѣрка, която нагледъ има за целъ да облекчи положението на безработнитѣ, отъ друга страна разврѣзва ржцетъ на господаритѣ, на фабрикантитѣ, да могатъ, вземайки поводъ отъ това, да намалятъ още повече съществувашитѣ днесъ надници.

Но, г. г. народни представители, защо г. министърътъ внася тоя законопроектъ и защо се иска оставянето тия чужди подданици да бждатъ на служба? Докато отъ една страна се уволняватъ 10.000 души, отъ друга страна се иска една по-привилегирована категория — и по-специално рускитѣ бѣлгородейци и инженери — да останатъ на служба. Кои сѣ тѣ? Тѣ сѣ именно онѣзи, за които нашиятъ другаръ Неновъ преди известно време отъ тази трибуна изнесе какво представляватъ тѣ отъ себе си. Тѣ сѣ инженери, стари възпитаници на царския деспотизмъ, на царска Русия, и българската буржоазия именно тѣхъ предпочита, като вѣрни хора, техници и специалисти, за да може тормозътъ и похватитѣ —

такива, каквито се упражняваха съ вѣкове надъ руския мужикъ — и които сѣ свойствени на тия „специалисти“ — да бждатъ упражнявани днесъ надъ онова работничество, за което вие постоянно плачете и всрѣдъ което намѣрихте поводъ да раздухате шовинистическитѣ страсти. (Ржкоплѣскания отъ работницитѣ)

Г. г. народни представители! Нѣма да ви спасятъ тѣзи палиативи. Безработицата не може да се цѣри съ такива полумѣрки. Ще изгждите чуждитѣ работници, та по такъвъ начинъ ще настѣпи ера на благоденствие — ще потече медъ и масло за българското работничество! Не е злото тамъ, злото другаде се крие. И макаръ вие да знаете, че съ това мѣроприятие нѣма да направите нѣщо особено, вие искате, както казахъ, да внушите на тѣзи грамадни безработни маси, които има въ нашата страна, че действително и у васъ тупти патриотическо сърдце, че и уважъ има народническа черта, когато въ сѣщностъ вашата политика е друга — вашата тенденция съ тѣзи маневри е именно да внушите, че все пакъ правителството на блока, както и бившето сговористско, се мѣчи да направи нѣщо, за да задоволи българския работникъ, да допринесе нѣщо за подобрене участие му.

И. п. Рачевъ (з): Вие не знаете какво искате — единъ пътъ искате чуждитѣ работници да бждатъ изгонени, другъ пътъ да бждатъ задържани!

С. Кировъ (раб): Г. г. народни представители! Има нѣщо странно въ връзка съ искането за оставяне на служба тѣзи специалисти, за които се каза, че били незамѣними и затова именно трѣбвало да останатъ на служба. Касае се за специалисти по кожарство, печатарство и ковачество. Не вѣрвамъ въ България — за която говоримъ постоянно, че е вече на едно високо културно равнище — да не може да се създаде българинъ специалистъ налбантинъ! Но възможно е и да нѣмаме такива специалисти. И ако това е така, то се дължи и на онази просвѣтна политика, която се провежда напоследѣкъ въ надлежитѣ технически институти. Вие знаете, че въ Техническото училище въ София цѣлъ месецъ всѣ съществуваша единъ конфликтъ. Децата на срѣдни еснафи, занаятчи и дребни чиновници, надъ 1.000, просто сѣ тормозени затова, защото искаха да отстранятъ нѣкакви специалисти, навѣрно отъ калѣбѣра на тия трима приятели, които сега искате да назначите.

Ето защо ние категорично се противопоставяме на приемане на служба втората група инженери-контрареволуционери. На васъ тѣ може да ви сѣ много мило, защото тѣ действително сѣ здрава опора на вашитѣ капитали и добросъвестно ще изпълняватъ своитѣ функции като къмъ господаръ, който добре имъ се е отплатилъ. Ние категорично се противопоставяме на оставянето на служба тия инженери при наличността на една грамадна маса отъ специалисти и техници въ нашата страна, които сѣ безъ работа, но вие не ги предпочитате тѣхъ, защото българскитѣ трудовъ народъ и неговата трудова интелигенция не питае сѣщитѣ чувства на шовинизмъ, които питаятъ тия чужденци. Съ това не искамъ да оправдая мѣрката на република на Кемалъ паша спрямо работницитѣ-чужденци, както и другитѣ шовинистически гонения надъ работническата класа въ други страни. Ние искаме само да кажемъ, че каквито и щете маневри да правите, българскитѣ работници, българскитѣ трудящъ се народъ питае истински другарски пролетарски чувства къмъ всички работници отъ цѣлия святъ, че българскитѣ работници сѣ братя на всички работници и затова се противопоставяме на изгонването на работницитѣ чужденци въ която и да е страна. Ако ли пъкъ вие искате да се отървете отъ работницитѣ чужденци, и специално отъ работницитѣ арменци, сключете търговски и дипломатически връзки, влѣзте въ отношения съ онази страна, която действително се нуждае не отъ 10.000 работници, а отъ много десетки хиляди работници, която страна на дѣло доказа, че прибира не само некалфицициранитѣ работници, а прибира и стотици и хиляди инженери за нуждитѣ на своята голѣма, грамадна индустрия, която върви съ небивалъ замахъ напредъ. Влѣзте въ дипломатически връзки съ тая голѣма страна и тогава нека тия нещастници добиятъ възможностъ да си отидатъ въ Армения, или да отидатъ въ оная страна, за която наскоро замина една партия работници. И когато заминаха отъ Бургазъ, тия работници просто тържествуваха, че заминаватъ въ една страна, където нѣма шовинизмъ, където нѣма гладъ, където нѣма мизерия, а има човѣщина, напредъкъ и бждеще. (Ржкоплѣскания отъ работницитѣ)

Ето защо ние се противопоставяме на оставянето на държавна служба на тия контрареволуционери инженери

отъ втората група, както се противопоставяме и на това урбулишко преследване на работниците чужди подданици съ огледъ да не се влошава положението на българското работничество въ единъ моментъ, когато бушува страшна криза и блокарското правителство не върши нищо въ подкрепа на безработните маси. (Ръкоплъскания отъ работниците)

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Асенъ Бояджиевъ.

А. Бояджиевъ (раб): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Следъ хубавата речъ на другаря Стаматъ Ивановъ, менъ остава да кажа само нѣколко думи. Ние се противопоставяме на назначението на тия руски инженери контрареволуционери на служба и по други съображения, за които напомнимъ другарьтъ Стаматъ Ивановъ сега, а въ подробности развѣи и доказа документално нашиятъ другаръ Атанасъ Неновъ въ връзка съ другъ единъ подобенъ законопроектъ.

Азъ имамъ нарѣзка и други документи, които доказватъ, че руските контрареволуционери конспириратъ тукъ, на наша територия, срещу отечеството на свободните руски работници и селяни, срещу Съветския съюзъ, . . .

П. Стоевъ (раб): Водятъ борба и съ българското работничество.

А. Бояджиевъ (раб): . . . а също така, безспорно, и срещу борбата на българската работническа класа. Тѣ се готвятъ да взематъ участие въ всички преследвания на работническата класа у насъ и евентуално въ едни нови кланета, както вземаха участие въ юнските, септемарийските и априлските събития.

Тукъ имамъ нарѣзка „Народная памятка“ издание на конспиративна, нелегална, контрареволуционна организация въ Съветския съюзъ, което се разпространява тамъ — въ Съветския съюзъ — и тукъ, въ нашата страна и въ всички капиталистически страни, където има руски контрареволуционери, съ цель именно да ги сплотятъ срещу Съветския съюзъ. Чл. I на тая „Народная памятка“ гласи следващото: (Чете)

„1. Братство Русской Правды есть Тайная, Руская, Национальная, Противокommунистическая, Боевая Организация, которая принимаетъ въ свои ряды всѣхъ честныхъ гражданъ России (мужчинъ и женщинъ), ненавидящихъ коммунизмъ, любящихъ Родину и готовыхъ работать для ея спасения.

2. Цѣль Братства Русской Правды — объединить народную массу около общерусскихъ, всѣмъ близкихъ и понятныхъ лозунговъ, указать народу пути и способы действия, вызвать повсемѣстную всенародную раскачку, перевести ее во Всероссийскую Национальную революцію, свергнуть Красную инородческую власть и замѣнить ее подлиннымъ Русскимъ Правительствомъ“.

А. Кантарджиевъ (д): Не разбирамъ руски!

А. Бояджиевъ (раб): Ще Ви го превода на български, като не разбирате руски.

Н. Гашевски (нац. д): Какво ни интересува тая работа?

А. Бояджиевъ (раб): Това сѣ документи, които имамъ нарѣзка.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Това по законопроекта ли е?

А. Бояджиевъ (раб): По законопроекта е: ние се противопоставяме на назначението на руснаци и искаме да се аргументираме.

Нѣкой отъ работниците: Защото създаватъ нелегални организации.

Министъръ Г. Петровъ: (Къмъ работниците) А вие сте противъ нелегалните организации!

А. Бояджиевъ (раб): Къмъ аргументитѣ, които другарьтъ Стаматъ Ивановъ изложи и къмъ които азъ се присъединявамъ, азъ прибавямъ и тоя именно аргументъ, че ние не искаме да стоимъ тия хора тукъ и да конспириратъ срещу отечеството на свободните руски работници и селяни. Тия хора, които разпространяватъ тукъ такива документи, каквито азъ имамъ, а именно „Народная памятка“, „Братскія правила“ и „За Братское имя“ и т. н.,

тия именно хора ние не искаме да стоимъ въ нашата страна; тѣ трѣбва да бъдатъ изгонени, за да не конспириратъ тукъ и да не се готвятъ за война срещу Съветския съюзъ.

К. Кирковъ (д): А тия, които конспириратъ противъ България, тѣ тукъ да стоимъ.

А. Бояджиевъ (раб): Противъ тудяща се България никой не конспирира.

А. Кантарджиевъ (д): А ония, които сѣ агенти на Русия, да останатъ.

А. Бояджиевъ (раб): Противъ тудяща се България конспириратъ тия, които довчера бѣха на власт. А може би и отъ тукъ (Сочи мнозинството) се конспирира срещу тудяща се България. Най-сетне въ настоящия моментъ Съветскиятъ съюзъ търси 2 милиона работници, а пъкъ за специалисти просто пицятъ. Тамъ има на работа американски, нѣмски, английски и какви ли не специалисти инженери; да отидатъ тамъ и да допринесатъ съ своите усилия за изграждането на социализма, който съ такъвъ ентузиазъмъ се гради отъ руските работници* и селяни. А тукъ тѣ ще допринесатъ само вреда както на българската работническа класа, така и на съветския пролетариатъ.

Поради тѣзи именно причини ние се противопоставяме енергично, решително на назначението на руски инженери.

Що се касае, обаче, до унгарцитѣ, ние нѣмаме абсолютно нищо противъ тѣхното назначение, по тия съображения, които изложи и другарьтъ Стаматъ Ивановъ.

За да свърша, обаче, трѣбва да ви кажа, че каквото щете да правите, да докарате още толкова контрареволуционери, . . .

Нѣкой отъ мнозинството: Вие ги докарате.

А. Бояджиевъ (раб): . . . да ги настаните на голѣми служби, да ги наредите тукъ между васъ, да ги направите депутати и министри дори, тѣ не ще успѣятъ съ агитацията си да накаратъ българския тудящъ се народъ да намрази Съветския съюзъ и да го подготвятъ за война срещу него. Българскиятъ тудящъ се народъ отъ градове и села е приятелъ на Съветския съюзъ и ще направи всичко възможно за осуети трескаво готвящата се антисъветска война. (Ръкоплъскания отъ работниците)

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата г. министърьтъ на търговията, промишлеността и труда.

Министъръ Г. Петровъ: Г. г. народни представители! Всѣки търси поводъ, за да направи агитация. Комунититѣ намиратъ добъръ случай — настоящето предложение — за да говорятъ за трескаво готвяща се война срещу Съветския съюзъ и за да изкажатъ опасението си, че тримата руски емигранти, които ще останатъ на служба въ български училища, едва ли не ще играятъ грамадна роль за изхода на тая война. Толкова смѣшно е това и толкова несериозно, за да нѣма нужда да се занимавамъ съ него!

Но и г. Домузчиевъ — на другия полюсъ въ критикитѣ — и той се обявява противъ предложението и оплаква българската интелигенция, като-че съ това предложение се нанася кой знае какъвъ ударъ върху нея, като-че нашитѣ професионални училища сѣ пълни съ учители-чужденци, като-че не се дава достѣпъ на българи интелигентни мъже да взематъ длѣжности.

Смѣтамъ, че въпросътъ е много простъ и че нѣма нужда отъ парливитѣ фрази, изказани по този поводъ. Предложението се отнася най-напредъ до легализирането на едно положение, създадено съ договори, сключени отъ бившето правителство. Всички унгарски подданици, за които се говори въ предложението, сѣ приети на държавна служба, сключили сѣ договори съ държавата, които трѣбва да минатъ презъ Народното събрание за одобрение. Въ сѣщностъ съ предложението се цели одобрението на тѣзи задължения, които държавата е поела спрямо чужди подданици.

Защо сѣ приети на служба унгарски подданици? Затова защото въ България нѣма подготвени хора за тѣзи професии. Единиятъ, Сабо Имре, е учител-специалистъ и директоръ на сараческото училище въ Шуменъ. Необходимо е, защото нѣма българинъ специалистъ, съ който да бѣде замѣненъ.

Нѣкой отъ работниците: Сарачи ли нѣма въ България?

Министъръ Г. Петровъ: Сарачи има, но той е директоръ на сараческо училище. Между сарачи и директоръ има го-

лѣма разлика, която очевидно вашият умъ не може да схване.

Сабо Яношъ и Йозефъ Шпирекъ сѣ специалисти по кожарство и работятъ въ кожарското училище въ Ловечъ. Приети сѣ съ договоръ — първиятъ до 5 октомврий 1932 г., а вториятъ — до 25 ноемврий 1932 г. Тази учебна година сѣ необходими за практическата работа въ училището. Досега не се е явилъ учителъ българинъ, който да ръководи ученицитъ по практика въ кожарското училище.

Бодроги Ференчъ е специалистъ по ковачество, завършилъ е училище въ Буда-Пеща и е въ коларското училище въ Дупница; договорътъ му изтича на 29 октомврий 1932 г. Той е единъ отъ най-добритъ учители по ковачество и е много вещь; казвали сѣ ми, че е единствениятъ може би вещь по заваркитъ учители. Билъ е ръководител на учителски курсъ въ София и е извънредно полезенъ човѣкъ за училищната работилница. Това сѣ унгарски подданици, сѣ които правителството е сключило договори и които работятъ въ наши училища. Тѣ не сѣ замѣнени съ българизатова, защото нѣма подготвени, които да заематъ тѣхнитъ мѣста.

По-нататкъ следватъ руснацитъ. Инженеръ Николай Леселъ е познатъ руски техникъ, сѣ голѣма известностъ, единъ даровитъ човѣкъ, който е назначенъ по-рано на служба и я изпълнява и сега. Тѣзи руснаци, за които се говори въ предложението, сѣ дългогодишни учители въ нашитъ професионални училища, свикнали сѣ работата въ училището, усвоили сѣ българския езикъ и нашитъ педагогически методи. Единиятъ отъ тѣхъ, инженеръ Николай Журавлевъ, е специалистъ по отоплителнитъ инсталации — една работа, за която въ България нѣма много подготвени хора. Той е, забележете, и преподавател. Другиятъ, Страшимиръ Кисимовъ, е бесарабски българинъ, който, не зная по какви причини, още не е приелъ българско подданство.

Следователно, страшната опасностъ за Съветския съюзъ се изразява въ приемане на служба трима руснаци!

А. Бояджиевъ (раб): Не сѣ само трима. По-рано по Министерството на вътрешнитъ работи се приеха други. И въ мина Перникъ има.

Министъръ Г. Петровъ: Г. г. народни представители! Правителството е длъжно — и Министерството на търговията, промишлеността и труда върши това — да прилага ония законоположения, които гарантиратъ националния трудъ. И мене много ми е приятно да чуя тукъ, че отъ крайната лѣвица се обявяватъ противъ фаворизирането на българскитъ работници и въ полза на чужденцитъ. Нека отъ това се разбере, че господата отъ крайната лѣвица продължаватъ да вършатъ тукъ дѣлото на чужденцитъ, че за тѣхъ българскитъ работници и неговитъ интереси нѣматъ никакво значение и затова сѣдбата му имъ е безразлична. Тѣ искатъ да държимъ на работа въ работилницитъ чужди работници — тѣзи нещастници, които не знамъ какъ сѣдбата е изхвърлила тукъ — за да страдатъ работницитъ българи. Тази политика азъ не мога да подкрепя. Азъ съмъ преди всичко българинъ и ще защита предъ всичко интереситъ на българскитъ работници. (Къмъ работницитъ) Нека се отбележи тая ваша тартюфщина, която проявявате спрямо интереситъ на българското работничество, което ви е пратило въ българската Камара. Български работници ви избиратъ, а вие работите противъ тѣхнитъ интереси.

П. Напетовъ (раб): Нѣма да ви чуятъ.

Министъръ Г. Петровъ: Ще ме чуятъ.

Въ професионалнитъ училища у насъ е имало до началото на 1931/1932 г. всичко 16 чужденци. Отъ тия 16 чужденци азъ уволнихъ 5 и съмъ оставилъ на служба всичко 11, заради това защото сѣдни държавата е свързана чрезъ договори, а други не могатъ въ момента да се замѣстятъ. Вѣрвамъ, че идущата година, когато изтекатъ сроковетъ на договоритъ имъ и когато изтече учебната година, всички тия господа ще бждатъ освободени отъ заеманитъ длъжности.

Г. Лѣкарски, вѣрвамъ, нѣма да поддържа първата точка отъ своето предложение — да се уеднаквятъ крайнитъ срокове за оставяне тия лица на служба — защото ние имаме договори, както ви казахъ, и ще трѣбва да спасимъ сроковетъ по договоритъ.

Колкото се касае до втората точка, азъ съмъ съгласенъ да се прибави следниятъ текстъ: „Да се плаща на Сабо

Имре по 5.000 л. месечно, на Сабо Яношъ — 6.000 л., на Йозефъ Шпирекъ — 4.000 л. и на Бодроги Ференчъ — 5.000 л., а заплатитъ на рускитъ подданици — по бюджета на държавата за съответнитъ длъжности“.

Г-да! Съ въпроса за чуждитъ работници у насъ се спекулира отъ много страни. Българското правителство, наистина, е поставено въ едно деликатно положение. Ние искаме да фаворизираме преди всичко националния трудъ, но ние имаме сѣщо така задължения и къмъ ония българи, които сѣ въ чужбина. Г. Домузчиевъ не трѣбва да забравя, че ние имаме българи въ чужбина, които изкарватъ тамъ прехраната си. Ние имаме близо 2 хиляди души въ Франция, . . .

Р. Василевъ (д. сг): Въ Унгария сѣ повече.

Министъръ Г. Петровъ: Въ Унгария сѣ повече. — . . . когато въ България французитъ, които попадатъ подъ нарежданията на законитъ за насърчение на мѣстната индустрия и за труда, сѣ само 26 души. Сѣщото съотношение на работницитъ имаме и съ нѣкои други държави. Въ Унгария има толкова хиляди българи, които намиратъ тамъ препятствие! Не можемъ да постѣпваме безогледно по тая материя и да предизвикваме репресалии спрямо нашитъ работници тамъ.

Ето защо правителството, респективно Министерството на търговията, промишлеността и труда, е усвоило една политика на приспособление къмъ условията. Освенъ това ние имаме и международни задължения, поети по силата на една спогодба, ратифицирана отъ Обществото на народитъ, която ни задължава да търпимъ въ предѣлитъ на нашата страна известно число чужденци, изгубили своето подданство и добили едно особено такова — нансеновото.

При това положение, при тия интереси, които има страната ни въ чужбина, ние не можемъ да действаме безогледно. Азъ чувамъ уприци, когато се повдигне въпросъ за назначаване на работници чужденци — обвиняватъ ни въ голѣмъ шовинизъмъ и неприязнь къмъ известни нации, особено мене, който съмъ билъ принадлежалъ въ миналото на нѣкаква русофобска партия. Азъ протестирамъ противъ тия твърдения. Ние сме длъжни да предприемаме известни мѣрки въ това отношение, обаче, както казахъ, ние ги съобразяваме съ нашитъ поети задължения и никакви съображения за противосъветска акция и никакви други ксенофобии не ни ръководятъ въ нашата политика. Ръководи ни практическата необходимостъ. Поради тая практическа необходимостъ азъ внесохъ това предложение и ви моля да го приемете съ тая добавка въ последната алинея за заплатитъ на чужденцитъ, която ви прочетохъ. (Ръкоплѣскания отъ мнозинството)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Ония г. г. народни представители, които приематъ предложението на г. министра на търговията, промишлеността и труда за приемане на държавна служба посоченитъ унгарски и руски подданици тѣй, както се прочете отъ г. секретаря, сѣ добавката на г. министра, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме къмъ точка втора отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за освобождаване гаранциитъ на данѣнитъ служители при Петричкото и Кошукавашкото данѣчни управления и пр.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретаръ Б. Недковъ (нац. л): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ мотивитъ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 26)

(Председателското мѣсто се заема отъ подпредседателя Н. Захариевъ)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ на първо четене законопроекта за освобождаване гаранциитъ на данѣнитъ служители при Петричкото и Кошукавашкото данѣчни управления, частъ отъ архивата на които управления е изгорѣла на 6 срещу 7 априлъ 1927 г. въ Петричкото данѣчно управление, и на 31 октомврий 1927 г. — въ Кошукавашкото данѣчно управление, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме къмъ точка трета отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за измѣнение и допълнение закона за селско-стопанско настаняване на бѣжанцитъ чрезъ срѣдствата на заема, отпустнатъ съ съгласието на Обществото на народитъ.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретарь Б. Недков (нац. л): (Прочита законопроект изцяло, заедно с мотивите към него — вж. прил. Т. I, № 25)

Председателстващ Н. Захариев: Има думата народният представител г. Ради Василев.

Р. Василев (д. ср): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Законопроектът за измѣнение и допълнение на закона за селско-стопанското настаняване на бѣжанците иде да ликвидира една дейност на Дирекцията за настаняване на бѣжанците, за настаняване на 42 хиляди семейства нещастни наши братя, дошли отъ разнитъ части на поробенитъ наши територии, които се отдѣлиха отъ България, и заслужава, когато ще ликвидираме тази дейност, да си дадемъ единъ отчетъ за извършеното.

На г. г. народнитъ представители е раздаденъ вече отчета на Дирекцията за настаняване на бѣжанците. Азъ ще си позволя да напомня нѣкои цифри отъ този отчетъ, за да се види, че тая дейностъ заслужава само одобрението на Народното събрание и че тя е една дейностъ, съ която българскиятъ народъ, българската държава е изпълнила своя дългъ спрямо ония, които сж прокудени поради нещастнитъ войни, които се водиха отъ страна на нашата държава.

Отъ отчета на Дирекцията за настаняване на бѣжанците, който днесъ ни се раздаде, се вижда, какво е направила дирекцията въ разстояние на нѣколко години за настаняване на тия бѣжанци. Поискали сж помощъ за настаняване 44.576 семейства съ 222.880 члена. Възползували сж се обаче отъ закона за селско-стопанското настаняване 37.905 семейства, отъ които настанени сж въ градоветъ 7.896 и въ селата — 30.099 семейства. Тия бѣжанци сж дошли отъ Мала Азия — 1.640 семейства; отъ Източна Тракия — 14.962 семейства; отъ Западна Тракия — 7.595 семейства; отъ Гръцка Македония — 11.705 семейства; отъ Сръбска Македония — 1.240 семейства; отъ Западнитъ покрайнини — 1.856 семейства; отъ Добруджа — 3.748 семейства и отъ неизвестни мѣста — 28 семейства.

Г. г. народни представители! Азъ нѣма да ви чета цѣлия докладъ, но ще ви посоча само нѣкои общи цифри и нѣкои данни за дейността на Дирекцията за настаняване на бѣжанците.

Разходвани сж за набавяне на добитѣкъ, семена и коди на ония, които сж настанени по селата — 309.955.375 л.; за измѣрване, изораване и изкореняване на земитъ — 77.125.433 л.; за плугове, браши и рибарски инвентаръ — 23.033.487 л.; за жилища — 653.854.677 л.; за разни разходи, аванси и застраховки — 1.015.467 л.; за направа на желѣзопътната линия „Раковски—Хасково—Мастанлъж“, която се строеше съ сръбствата отъ бѣжанския заемъ, който бѣ отпущнатъ освенъ за целитъ за подпомагане на бѣжанците, още и за тая целъ — 300.000.000 л.; за пштица — 13.711.816 л.; за изсушаване блатата — 95.559.965 л.; за борба противъ маларията и оздравителни работи — 18.127.775 л.; за водоснабдяване — 25.600.239 л.; общи разноси (отъ заема) — 46.402.019 л.; или всичко 1.564.386.253 л. Съ изключение на 120.000.000 л., които сж изразходвани за доставки отъ странство — значи, изнесени сж чужди дивизи — всичко останало, т. е. около 1.444.386.253 л., е изразходвано въ страната, следователно влѣзло е въ джобоветъ на българскитъ граждани.

В. Кушевъ (нац. л): За бѣжанците всичко 700.000.000! Къде сж 2.000.000.000 л.?

Р. Василевъ (д. ср): Азъ ще Ви кажа. Желая да говоря тъкмо по този въпросъ.

Г. г. народни представители! Нѣма защо да ви изброявамъ колко къщи и колко коли сж направени, всичко това може да го видите въ отчета на дирекцията, но отъ извършената работа по настаняването на бѣжанците, която никой не може да откаже и особено отъ тия общи цифри, които азъ ви цитирамъ, всѣки може да види за какви цели е изразходванъ бѣжанскиятъ заемъ. На времето, когато се сключваше бѣжанскиятъ заемъ, имаше сторонници, които смѣтаха, че може и безъ заемъ да се помогне на бѣжанците. Тѣ смѣтаха, че, ако годишно можемъ да направимъ икономия отъ 50—60 или 100 милиона лева, съ тия 100 милиона лева, ние можемъ да удовлетворимъ тая крещяща нужда и въ разстояние на десетина години да настанимъ всички тия хора, които въ 1922, 1923 и 1924 г. пристигаха на голѣми групи по нашитъ граници. Всички, които имаха възможностъ да видятъ картината, която представляваха

пристигащитъ бѣжанци, констатираха, че тя бѣше сърдце-раздирателна; по гаритъ бѣжанцитъ стояха въ вагони, въ малки селища и страдаха. При сръбствата, съ които разполагаше държавата тогава, при разстройството на стопанствата на всички тия, които участваха въ войнитъ, да се смѣтне, че отъ редовнитъ сръдства на държавата можеше да се отдѣли такава грамадна сума отъ 1.500.000.000 л., бѣше абсолютно невъзможно. Затова навремето всички усилия бѣха насочени къмъ това, да се намѣрятъ сръдства отъ вънъ. Разбира се, това бѣше мъчно следъ мира, който се сключи, и при положението, въ което се намираше нашата държава. Но въ края на краищата, съ благословията на Обществото на народитъ, се сключи бѣжанскиятъ заемъ. Той бѣше, както казахъ, 2 милиарда и 100 и толкова милиона лева...

В. Кушевъ (нац. л): За 2.200.000.000 л.

Р. Василевъ (д. ср): ... следъ като се спаднатъ разности, които се направиха по него — защото цесията е 87—88 и не се получи 2 и четвъртъ милиарда лева, а се получи по-малко.

Една частъ отъ този заемъ, поради договорни отношения, създадени отъ кабинета въ 1912/1913 г., трѣбваше да отиде да се плати авансътъ на Banque de Paris et des Bays Bas отъ 75.000.000 французки франка срещу съкровищни бонове на България за нуждитъ по водене на Балканската война 1912/1913 г. Тоя авансъ трѣбваше да бѣде погасенъ отъ първата банкова операция, която българското правителство сключи. Затова отъ бѣжанския заемъ се изплатиха тия 75 милиона французки франка срещу съкровищни бонове на държавата отъ 1912/1913 г., които до изплащането имъ бѣха станали около 116 милиона французки франка и се ликвидираха съ една сума отъ около 400 милиона лева. Тогава французкия франкъ бѣше около 5 л. — 75 милиона французки франка по 5 правятъ около 400 милиона лева.

Следователно, съ една частъ отъ бѣжанския заемъ се изплати авансътъ отъ 75 милиона французки франка при едни много благоприятни условия, защото французкиятъ франкъ навремето бѣше спадналъ и нѣмаше онзи златенъ паритетъ отъ 27, какъвто имаше преди войната.

Освенъ за подпомагане на бѣжанците, една частъ отъ заема — около 300 милиона лева, отиде за направа на линията Кърджали—Мастанлъж. За направата на Дунавската дига сж похарчени около 90 милиона лева. Значи, покрай подпомагане на бѣжанците, близо 400—500 милиона лева отъ заема сж отишли за културни нужди на държавата, отъ голѣмо стопанско значение, което никой не може да отрече, особено що се касае до свързване вътрешността на България съ онзи далеченъ край, Кърджали—Мастанлъж, където се произвеждатъ най-хубавитъ тютюни и където непремѣнно трѣбваше да се подобритъ съобщенията съ вътрешността на страната, които бѣха много лоши, особено зимно време.

Г. г. народни представители! Понеже се повдигна въпросъ за бѣжанския заемъ, трѣбва да кажа нѣколко думи за него и да оправдая сключването му, защото разходитъ, които се направиха съ сръбствата отъ този заемъ, не сж отишли напраздно, а сж отишли за удовлетворяването на настѣщи нужди.

Сръбствата отъ този заемъ дойдоха да удовлетворятъ сжщо така и друга една нужда, която се забравя отъ нѣкои. Ако си спомнете, навремето девизното положение на Българската народна банка бѣше твърде критическо. Малкото дивизи, останали следъ войнитъ, се изчерпиха поради започване плащането на репарации и други задължения, които ни се наложиха по договоритъ за миръ. Така, напр., само окупационниятъ ни дългъ възлиза на около 500 и толкова милиона лева. Тѣзи наши задължения изчерпиха дивизитъ на Българската народна банка и къмъ 1925/1926 г. въ банката почти нѣмаше дивизи. Българската народна банка рискуваше да провали нашата дивиза, стабилността на нашата монета и затова въ 1923 г. се наложи ограничаване по отношение покупко-продажбитъ на чужди дивизи и камбио. Ако Българската народна банка не добиеше отнѣкъде помощъ, тя не можеше да издържи това положение и нашата национална монета щѣше да се провали. Затова тогавашното правителство и тогавашната управа на Българската народна банка се принудиха да поискатъ единъ предварителенъ кредитъ. Ако си спомнете, пакъ съ благословията на Обществото на народитъ се поиска единъ авансъ отъ 400 хиляди английски лири за Българската народна банка, който авансъ въ послѣдствие се покри отъ бѣжанския заемъ. Тоя авансъ преди всичко се даде на Народната банка, докато се оформи сключването на бѣжанския заемъ, за да може тя да запази стабилността на нашата монета. Всички сръдства отъ

българския заем, съ изключение на 120 милиона лева, както това се вижда от отчетта, които съ били изразходвани за доставка на материали отвън, съ влезли въ България и по този начинъ се успѣ да се запази девизниятъ шокъ и да се запази нашата национална монета.

Дали трѣбваше да се сключи българският заем? За тѣзи, които сключиха този заем и за всички онѣзи, които познаваха положението на страната, този заемъ бѣше абсолютно необходимъ. Не само за насъ, но за всички воюващи страни, които бѣха изчерпили своитѣ запаси презъ време на войнитѣ, не можеха съ свои собствени срѣдства да възстановятъ разрушеното отъ войнитѣ, особено победенитѣ страни. Не само победенитѣ страни, но почти всички страни, и победителитѣ, сключиха заеми, като при това нѣкои отъ тѣхъ ги сключиха при много тежки условия — какъвто е грѣцкиятъ български заемъ, който е повече отъ 10 милиарда и който се сключи при едни условия много по-тежки отъ нашитѣ. Така, напр., въ връзка съ този заемъ тамъ се назначи една специална комисиия, която пое контролата на грѣцкиятъ доходи, която и до днесъ още не е вдигната и която спѣва функциитѣ на правителството въ много по-голямъ размѣръ, отколкото това е у насъ. Подобни заеми сключиха Германия, Австрия, Унгария и Ромѣния. Тѣзи заеми бѣха съпроводени съ въвеждането на контрола върху приходитѣ и въобще съ по-тежки условия отъ тия, при които ние сключихме двата заема.

За насъ, обаче, имаше и друго нѣщо. Следъ сключването на българския и стабилизационния заеми, въ страната ни се вмѣкнаха. Така да се каже, прѣсни пари, които не можеха да не подпомогнатъ нашето стопанство, разстроено презъ време на войнитѣ. Както едно еднолично бедно стопанство при бедствие не може да се възстанови безъ чужда помощъ, така и една бедна страна, каквато е България, не можеше безъ чужда помощъ да възстанови своето стопанство.

При това възстановяване ние имаме още една друга задача, задача на победенитѣ, които съ натоварени съ тия твърде тежки задължения: военни, репарационни и други, които тежки задължения единъ денъ ако не бѣше станала спогодбата въ Хага, щѣха да стигнатъ до такъвъ размѣръ, шото презъ 1933 г. да бѣдемъ въ невъзможностъ да плащаме. Вие знаете, че отъ 1923 г. плащаме по 10 милиона златни лева годишно, а презъ 1933 г. настѣпва падежъ отъ 40 милиона златни лева — увеличава се постепенно: 20—30—40 милиона златни — които по никакъвъ начинъ българското бедно съкровище не може да понесе. Въ другитѣ победени държави, особено въ Германия, сключенитѣ заеми следъ войната, тѣ нареченитѣ търговски заеми, добиваха предимство предъ политическитѣ ангажменти на държавата. И въ насъ, при първия заемъ, при българския заемъ, се прокара една клауза, така наречената клауза на трансфера, споредъ която политическитѣ ангажменти можеха да престанатъ, можеха да бѣдатъ отложени или намалени въ случай, когато девизитѣ на Българската народна банка се изчерпятъ или когато националната девиза на България бѣде заплашена. Тази клауза се повтори и при втория, при стабилизационния заемъ. Азъ съмъ напълно съгласенъ, че България, съ своитѣ малки срѣдства, не би могла да диктува на голѣмитѣ банки, но голѣмитѣ банки, които бѣха ангажирали свои срѣдства повече отъ 30 милиарда златни марки въ Германия, се наложиха, и политическитѣ задължения на Германия бѣха намалени. По край нея, дойде единъ моментъ и нашитѣ да бѣдатъ намалявани, отлагани, и може да смѣтаме, че въ недалечно бъдеще тѣ ще бѣдатъ съвършено унищожени.

Г. г. народни представители! Ако германцитѣ биха успѣли да унищожатъ политическитѣ си задължения, репарациитѣ, една отъ причинитѣ ще бѣде и тази, че тѣ сключиха много голѣми заеми за своята държава и стопанство. Германцитѣ сключиха заеми 30 милиарда златни марки отъ разни мѣста, отъ Англия, отъ Америка, и заинтересованитѣ кредитори, финансиститѣ, които искатъ тѣхнитѣ вземания да иматъ приоритетъ, понеже съ дали свои срѣдства, повлияха върху политическитѣ срѣди и действително политическитѣ задължения останаха на заденъ планъ. По този пътъ навремето всички победени държави съ вървѣли, по него бѣше длъжна и трѣбваше да върви и България. Азъ не зная, ако ние днесъ, както германцитѣ, не бихме имали тѣзи по-големи задължения; ако ние не бѣхме сключили тѣзи заеми, срѣдствата отъ които влѣзоха въ страната и подпомогнаха нашето стопанство; ако нашиятъ бюджетъ бѣше освободенъ отъ плащането на тия външни дългове — дали финансовиятъ комитетъ, Обществото на народитѣ, биха се съгласили

да се намалятъ съ нѣщо репарациитѣ ни или да се намалятъ съ нѣщо дълговетѣ ни отъ преди войнитѣ. За да имаме основание сега да искаме, както иска нашето правителство, една девалоризация на довоеннитѣ заеми, които съ сключени при златна валута и при други стопански условия, една отъ възможноститѣ за това съ и задълженията, които държавата е поела следъ войнитѣ, които вече като такива достатъчно обременяватъ нашия държавенъ бюджетъ. Както другитѣ, така и ние ще трѣбва да искаме намаление, девалоризация на довоеннитѣ ни задължения, макаръ че по спогодбата отъ 1926 г., известно ви е, стана една девалоризация въ единъ по-малъкъ размѣръ. Нека се надѣваме, че нашето правителство ще успѣе да намали съ по-голямъ процентъ стойността на златнитѣ левове, които се дължатъ по заемитѣ отъ преди войнитѣ.

Бихъ могълъ да ви кажа, че онова, което се получи отъ стабилизационния заемъ, всичко е отишло само за подпомагане стопанството на България. Всичко, което е направено съ тия срѣдства, не може да се счита за разпилѣно, за прарасано. То е допринесло и за културата на тази страна, и за подпомагане на стопанството ѝ.

Днесъ положението е малко измѣнено и ние не бихме могли да препорѣчаме непремѣнно да се прибѣгне къмъ чужда помощъ, да се сключатъ заеми. Но ако тѣзи заеми дойдатъ подъ формата на едно подпомагане, тѣ наречено, на безработнитѣ — за което преди известно време г. министърътъ на търговията ви прочете едно изложение, какво е направено отъ нашето правителство, въ което изложение се искатъ около 3 милиарда и 900 милиона лева за подпомагане на безработнитѣ, но, разбира се, не да се даватъ като помощъ на работницитѣ, а да се извършатъ мѣроприятия въ страната, които ще повдигнатъ стопанското благосъстояние — ако тия заеми, казвамъ, ни бѣдатъ дадени, и то по покана, по искане, тѣ да се каже, отъ страна на Обществото на народитѣ, отъ неговата секция за труда, тогава десѣйствително положението би било друго и ние бихме могли да се възползуваме отъ тази помощъ. Но такава помощъ едва ли е възможна въ сегашния моментъ. По-скоро, ако при бѣгнемъ до такава чужда помощъ, банкеритѣ ще наложатъ своитѣ условия, а тѣ въ тия времена не биха могли да бѣдатъ леки. Ако се намѣрятъ заеми при много либерални условия, бихме могли да продължимъ политиката на заеми. Но при тежки условия това не може.

Нашето внимание сега трѣбва да бѣде насочено изключително въ другъ пътъ — въ намаление, отъ една страна, тежеститѣ отъ войнитѣ, политическитѣ задължения, каквито съ репарациитѣ, и отъ друга страна, намаление довоеннитѣ задължения, сключени при съвършено нормални условия и днесъ тежести твърде много на държавното съкровище. Бихме могли да насочимъ нашитѣ усилия именно къмъ намаление тежеститѣ отъ тѣзи задължения.

Никога, обаче, у насъ не би трѣбвало да бѣде лансирана мисълъта, че съ тия задължения, които съ направени навремето, ние сме пропѣли своя кредитъ, че ние сме само разсипали срѣдствата, които ни съ дадени, които все пакъ съ харчени подъ контролата отъ Обществото на народитѣ, респ. на неговитѣ делегати. По отношение срѣдствата отъ стабилизационния заемъ, ще бѣда принуденъ съ нѣколко думи да ви кажа, че тѣ не съ отишли, г. г. народни представители, за съвсемъ, така да ги нарека, непроизводителни цели, а съ отишли за подпомагане на нашето стопанство. И наистина, срѣдствата отъ стабилизационния заемъ съ изразходвани по следващия начинъ. Тѣ възлизатъ на 3.364.000.000 л. Отъ тѣхъ съ изразходвани 440.000.000 л. за изплащане на Българската народна банка гарантиранитѣ отъ държавата заеми на общини и други, прехвърлени на Земледѣлската банка за събиране. За какво съ тѣзи заеми, за които държавата е гарантирала предъ Народната банка? 192.000.000 л. съ за подпомагане бѣжанци и инвалиди отъ войната; 299.000.000 л. — за сѣдебни дѣла. Това съ по арбитражитѣ сѣдилища, не само по договора за миръ, но и по арбитражитѣ сѣдилища, наложени впоследствие за желѣзницитѣ; по-големата частъ, обаче, съ по договора за миръ. За ипотечни заеми на общини и окръжия — 54.000.000 л.; за Българската академия на наукитѣ — 5.011.000 л.; за единъ старъ заемъ — 620.000 л.; направа на икономически жилища въ Софийската община — 74.000.000 л., а въ други градски общини — 103.218.000 л.; ипотеченъ заемъ на Видинската община — 3.000.000 л.; на Варненската община — 4.997.000 л.; за пострадалитѣ отъ наводнението въ Сливенъ — 420.000 л.; на Българската кооперативна банка — 5.000.000 л. Всичкитѣ тѣзи суми се включватъ въ сумата 440.000.000 л., изплатена отъ държавата, за която тя е гарантирала навремето. Следъ това, изплащане заема срещу държавни съкровищни бонове отъ Българската народна

банка — 150.000.000 л. Това сж изключително бюджетни срѣдства, за които азъ ще кажа нѣколко думи по-нататък. Погасяване частъ отъ дълга на държавата къмъ Българската народна банка — 389.781.000 л. Навремето се дължеха 4.700.000.000 л., а днесъ дългътъ е намаленъ на 3.200.000.000 л. Изплащане заеми отъ разнитѣ фондове — 158.000.000 л. Заемъ на Българската земеделска банка, за да се усилятъ срѣдствата ѝ — 500.000 английски лири, равни на 336.000.000 л. Това се наложи за удовлетворение нуждитѣ на нашето земеделско стопанство. Изплащане отъ Министерството на вътрешнитѣ работи, изтеглени отъ Българската народна банка при опразването Добруджа — 33.000.000 л. Това бѣха опростени суми, които държавата имаше да взема отъ инвалиди, на които бѣха раздадени да си построятъ къщи, както и на добруджански бѣжанци. — Участие на държавата въ капитала на Българската централна кооперативна банка — 100.000.000 лева. Тая сума е дадена за увеличение капитала на банката. — Заемъ на Българската централна кооперативна банка за засилване оборотнитѣ ѝ срѣдства и за изплащане задълженията ѝ къмъ Българската народна банка — 30.760.000 л. Внесена добавъчна гаранция по 7% държавенъ заемъ за настаняване бѣжанцитѣ презъ 1926 г. — 83.852.000 л. Субсидия на пенсионния фондъ — 100.000.000 л. Изплатени лихви и присѣдени отъ арбитражнитѣ сѣдилища суми за смѣтка на българскитѣ държавни желѣзници и пристанища — 286.000 л. Касае се за дългове отъ преди 20—25 години. — Разходи за възстановяване земетръсната областъ — Дипозе — 336.000.000 л. За поддръжане, подобрене и постройка на нови желѣзопѣтни линии и пристанища — 556.856.000 л. За подобрене и постройка на пѣтица и мостове — 89.000.000 л. Или всичко 3.149.000.000 л. кръгло. Отъ тая сума около 400.000.000 сж дадени: за изплащане съкровищнитѣ бонове къмъ Българската народна банка, за изплащане заемитѣ отъ разнитѣ фондове и като субсидия на пенсионния фондъ — като бюджетни срѣдства на държавата. Всичко останало, г. г. народни представители, е отишло за увеличение на желѣзопѣтната мрежа, за постройка на шосета, за изплащане стари дългове, които сж обременявали държавното съкровище още отъ преди 15—20 години и които не сж могли да бѣдатъ изплатени, както и за увеличение капитала на Българската земеделска банка и на Българската централна кооперативна банка — на тия два кредитни института, които бѣха останали почти безъ срѣдства следъ войнитѣ; защото, следъ спадаването стойността на нашия левъ, и задълженията къмъ тия банки намаляха въ своята реална стойностъ, което предизвика и намаляване въ тѣхния капиталъ до минимумъ. Автори на Земеделската банка отъ преди войната, възлизали на 120.000.000 л. златни, бѣха стигнали, следъ обезценяването на лева, до 3.000.000 л. златни и тя не можеше да посрѣща най-необходимитѣ нужди. Трѣбваше отъ нѣкъде да се намѣрятъ срѣдства и тѣ се намѣриха отъ стабилизационния заемъ. Сѣщото стана и съ Централната кооперативна банка. По закона за банката държавата е задължена да внесе въ известенъ периодъ време опредѣленъ капиталъ. Вноснитѣ ѝ срещу тоя капиталъ не сж били правени редъ години. И при нуждитѣ на нашето стопанство следъ войнитѣ, когато именно банката трѣбваше да подпомога занаятчий, дребни търговци и кооперативни организации, наложително бѣше да се увеличи нейниятъ капиталъ. Той не можеше да остане само на 10—20 милиона лева, а трѣбваше да ѝ се дадатъ още срѣдства и ѝ се дадохъ за това още 130 милиона лева.

Ето какъ сж отишли двата заема. За бѣжанския заемъ ви посочихъ, споредъ отчета на Дирекцията за настаняване бѣжанцитѣ, какъ сж отишли неговитѣ срѣдства. За втория, стабилизационния заемъ, тоже ви казахъ. Срѣдствата на тия два заема сж отишли за запълване голѣмитѣ държавни нужди, открити отъ войнитѣ, при едно опростено стопанство и при едни разсипани банкови учреждения. И ако ние трѣбваше да запазимъ стойността на нашата монета, безъ тия срѣдства това бѣше абсолютно невъзможно. Днесъ положението на Българската народна банка, досежно девизитѣ, пакъ не е добро. Девизитѣ действително сж изчерпани, особено презъ последнитѣ две години, поради обстоятелството, че настѣлиха голѣми държавни платежи въ чужбина, наложени въ голѣмата си частъ отъ договоритѣ за миръ. Не е търговскиятъ ни балансъ, не е износътъ на нашитѣ срѣдства поради по-голѣмия или по-малкия вносъ, който може да ни спѣне много или да заплаши нашата девиза. Защото ако въ даденъ моментъ, презъ една година, нашиятъ търговски балансъ е пасивенъ поради по-голѣмия вносъ, въ последващитѣ нѣколко години полета-лека той се регулира и ще видите, че презъ последнитѣ две години той става активенъ. Презъ последнитѣ десетъ години търговскиятъ ни балансъ е пасивенъ, но въ края на краищата той се балан-

сира. Следователно, отъ търговския балансъ Народна банка нѣма да пострада. Ако има перо, което напоследъкъ е ангажирало девизитѣ на Народната банка съ много платежи, това сж държавнитѣ платежи къмъ странство, които растатъ. Ще видите отъ последнитѣ бюлетени за платежния ни балансъ, че тия платежи къмъ странство растатъ твърде силно презъ последнитѣ години, а именно: докато държавнитѣ платежи къмъ странство презъ 1924 г. сж били 590 милиона лева, презъ 1925 г. сж 683 милиона лева, презъ 1926 — 843 милиона, презъ 1927 г. сж вече 1 милиардъ и 92 милиона, презъ 1928 — 1 милиардъ и 45 милиона лева, презъ 1929 — 1 милиардъ 302 милиона, а презъ 1930 — 1 милиардъ и 370 милиона лева.

И. Василевъ (з): Покрай многото „добрини“, заемитѣ и това докараха, г. Василевъ.

Р. Василевъ (д. ср): И безъ тия заеми цифритѣ на платежитѣ пакъ щѣха да бѣдатъ такива, защото настѣлиха платежи и по репарации, и по довоеннитѣ заеми, и по окупационния дългъ, както и на всички довоенни, неликвидирани още смѣтки, които се ликвидираха постепенно. Не може малката България да се противопоставя и да каже: не ги плащамъ. Г. г. народни представители, особено въ моментитѣ, въ който живѣемъ, ако една голѣма Германия, единъ 80 милионенъ народъ, може да си позволи да заяви чрезъ своитѣ представители, че нѣма да плаща, и въпрѣки туй я поставятъ въ затруднено положение, а може би ще я заставятъ да плаща една частъ отъ това, което не желае да плаща, ...

Н. Пждаревъ (д. ср): Германия не казва, че не желае да плаща, а че не може да плаща.

Р. Василевъ (д. ср): ... и ще продължава да носи веригитѣ, наложени отъ войната, смѣтате ли, че малка България може да каже: не мога да плащамъ? Ние ще трѣбва да говоримъ налѣво и надѣсно, че не можемъ да плащаме поради обстоятелството, че сме крайно обеднѣла страна. Ще искаме непременно да бѣдемъ подпомогнати, ще искаме да се вслушатъ въ нашия плачъ, но сами не сме въ състояние да наложимъ отказа си отъ тия плащания. А между тия плащания презъ последнитѣ години можете да видите, че има международни плащания, които не бихме могли да откажемъ да плащаме. Ако последнитѣ заеми не бѣха сключени, смѣтате ли, че щѣше да бѣде по-добро положението на България? Въ никой случай. То не би могло да бѣде по-добро, защото следъ войнитѣ всички запаси бѣха унищожени, народното и частното стопанство бѣше разстроено. България съ свои срѣдства, безъ чужда помощъ, не можеше да стѣпи на краката си. Тия заеми сж търсени още непосредствено следъ войнитѣ, презъ режима на Стамбулския Вие ще намѣритѣ нѣколко доклади на покойния Райко Даскаловъ, който, като комисаръ по репарациитѣ отъ страна на българското правителство, е обърналъ внимание на репарационната комисиия въ България, че безъ чужди срѣдства е невъзможно българското стопанство да стѣпи здраво на краката си. Молили сж за 100 милиона златни франка. Всичко това може да се установи, то не може да бѣде отказано. А дали наистина условията за този заемъ сж били толкова тежки и дали е било по-добре да не се сключва този заемъ, е другъ въпросъ. Днесъ, когато се намираме въ такова тежко положение, когато безспорно едно улеснение въ плащанията по довоеннитѣ заеми чрезъ една по-голѣма девалоризация би ни помогнало, когато наистина приходитѣ на държавното съкровище намаляватъ, когато и държавниятъ бюджетъ и частното стопанство свѣршва съ дефицити поради тежкото положение, поради стопанската криза въ страната — не знамъ, дали не ще ни се наложи, ако продължи повече това положение, даже и при една девалоризация на довоеннитѣ ни задължения, пакъ да посегнемъ на срѣдства отъ тѣхъ, за да можемъ, докато трае това тежко положение, да посрещнемъ най-належащитѣ си нужди.

Г. г. народни представители! Азъ ви казахъ, че въ частно стопанство и въ държавно е едно и сѣщо. При извънредно тежки събития, когато стопанството е лишено отъ срѣдства или е пострададо твърде много, не може безъ помощъ. Безъ такава помощъ не сж минали никон отъ държавитѣ победители или победени, следъ войнитѣ. Разгърнете историята на последнитѣ тѣхни заеми и вие ще видите какъ тѣ сж сключвали постепенно единъ, два, три и четири заеми. А пъкъ историята на нашата държава отъ освобождението до днесъ е твърде кръстосана отъ искания за заеми. Ние имаме вече 12 или 13 заеми отъ освобождението до днесъ. Защо сж правени тия заеми? Навремето тѣ сж правени пакъ за извънредни нужди на държавата. Въ нормални времена съ редовнитѣ приходи биха могли да се посрѣщатъ

само редовните нужди на държавата. Но когато вие поискате да направите нѣщо повече, когато вие поискате да направите желѣзнопѣтна линия, когато вие поискате да направите пристанищни съоръжения или когато вие поискате да направите нѣкои стопански подобрения, съ редовните сръдства на държавата, г. г. народни представители, това е невъзможно да се направи. И тогазъ се е прибѣгвало къмъ заеми: една частъ отъ тѣхъ сѣ отишли за направа на желѣзници, друга за направа на пристанища и за други нужди на държавата, покрай нуждитъ за нашата народна отбрана. И тѣзи заеми сѣ сключвани постоянно презъ една, две, три години. И не може единъ малкъ, беденъ български народъ, токущо освободенъ още, съ своето слабо стопанство, съ назаднала култура, да мисли, че съ свои сръдства ще догони ония държави, които сѣ отишли много напредъ. Ние ще имаме непрѣмънно нужда отъ чужди сръдства, за да стѣпимъ здраво на краката си. И ако искате днесъ нашето земледѣлско стопанство, което е основата на нашия националенъ животъ и на нашето бѣдѣе, да направи крачка напредъ, вие ще видите, че безъ чужда помощъ това е невъзможно. Ще дойде време да се разглежда законопроектътъ за закрила на земледѣлца-стопанинъ и тогазъ ще си кажа думата, но отсега ще ви кажа, че и тамъ е абсолютно невъзможно да се направи нѣщо безъ чужда помощъ, било чрезъ Земледѣлската банка, било отъ другаде. Също така, ако искаме да възстановимъ и частното, и държавното стопанство, особено следъ войнитъ, безъ такава помощъ е невъзможно. Тая помощъ се е изразила въ подпомагане на бѣжанцитъ, въ направата на една желѣзнопѣтна линия Хасково—Мастанли, въ направата на линии отъ 500 км. съ сръдства отъ тия заеми, а това не е малко нѣщо, и съ редовни сръдства на държавата не е било възможно да се направи то. Строежътъ, който България е направила отъ войнитъ досега — единъ строежъ, който достига до 4 милиарда — е правенъ отчасти съ редовни сръдства — а това е извънредно много за една обелнѣла страна — и е трѣбвало на всѣки случай отвреме-навреме да се потърси чужда помощъ, каквато е намирана. Тая чужда помощъ тогава, когато дойде, и то за настѣпни нужди, тя никога не е вредна, тя е само полезна, стига, разбира се, да бѣде използвана правилно, рационално, за да бѣде подсилено стопанството.

И. Поповъ (з): Тамъ е работата — рационално да бѣде използвана.

Р. Василевъ (д. сг): Разбира се. Азъ ви доказахъ това съ даннитъ, които ви изтъгнахъ. Ако смѣтате, че нѣжде не е била рационално използвана, ще поспоримъ по това. Но за всичко туй, което е направено и за което сѣ били предназначени двата заема, споредъ моето мнение, сръдствата сѣ били рационално използвани.

И, г. г. народни представители, недейте смѣта, че ако при направата на бѣжанскитъ къщи въ нѣкои села сѣ направени повече къщи, отколкото е трѣбвало, че не е имало такъвъ контролъ, какъвто се е изисквало. Азъ ще ви кажа, че самъ не съмъ билъ доволенъ отъ постройката на бѣжанскитъ къщи въ с. Бѣла, гдето се построиха около 300 къщи, а тѣ трѣбваше да бѣдатъ 200—250 най-много. Значи, има излишни къщи. Обаче тия малки грѣшки съвсемъ не опорочаватъ голѣмитъ цели на заема и на предприятията, извършени отъ единъ покойникъ — нека да кажа нѣколко добри думи за неговата паметъ — инженеръ Сарафовъ, директоръ на Дирекцията за бѣжанцитъ, единъ безупрѣченъ човѣкъ, който съ всички сили и добросъвестностъ изразходва най-правилно сръдствата на бѣжанския заемъ. И, наистина, отъ доклада, който Дирекцията на бѣжанцитъ дава, се вижда, че покойниятъ си е далъ трудъ да направи всичко възможно, при нашитъ условия, тия сръдства, взети съ бѣжанския заемъ, да се използватъ рационално.

При туй положение, като се има предъ видъ докладътъ, който прави Дирекцията за бѣжанцитъ, азъ смѣтамъ, че днесъ, когато приключваме дейността на тая дирекция, добре е да се изкаже отъ Народното събрание едно одобрение, една похвала на ония, които сѣ рѣководили тая дирекция въ продължение на нѣколко години; добре е да се кажатъ нѣколко добри думи за паметта на покойния директоръ инженеръ Сарафовъ, който е направила всичко възможно да изтрие сълзитъ на тия 30.000 семейства и да покаже, че българскиятъ народъ е изпълнилъ своя дългъ къмъ своитъ братя, най-немилоствиво прокудени следъ войнитъ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Които приематъ на първо четене законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за селско-стопанското настѣяване на бѣжанцитъ и пр., моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранieto приема.

Пристъпваме къмъ разглеждане на точка четвърта отъ дневния редъ — докладъ на комисията по провѣрка на изборитъ.

Понеже нѣма готовъ докладъ, ще пристѣпимъ къмъ разглеждане на точка пета отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за закрила на земледѣлца-стопанинъ.

Понеже отсъствува г. министърътъ на земледѣлието, ще пристѣпимъ къмъ разглеждане на точка шеста отъ дневния редъ — първо четене предложението за измѣнение и допълнение нѣкои членове отъ правилника за вътрешния редъ на обикновеното Народно събрание.

Понеже и шестата точка не е готова за разглеждане, минаваме къмъ точка седма отъ дневния редъ — докладъ на прошетарната комисия.

Н. Пѣдаревъ (д. сг): Нѣма финансовия министъръ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Тукъ е.

С. Мошановъ (д. сг): Замѣстникътъ му е тукъ, но нѣма кворумъ.

Н. Пѣдаревъ (д. сг): За задушница нѣма нужда отъ кворумъ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Ще се докладва прошениято по списъкъ I пореденъ № 102. Моля докладчика да го докладва.

Докладчикъ Л. Гюровъ (д): Г. г. народни представители! Постѣпила е молба отъ наследницитъ на Антонъ Г. Жабовъ, отъ гр. Сливенъ. Молбата се състои въ следното. Наследницитъ на Антонъ Г. Жабовъ, който въ миналото е билъ чиновникъ, началникъ на телеграфоощенска станция, и е починалъ, е билъ начетенъ съ 567-80 л. сума, която той е останалъ да дължи на държавата.

Прошетарната комисия, като разгледа молбата, намѣри, че сумата трѣбва да бѣде опростена.

Отъ името на прошетарната комисия азъ моля народното представителство да гласува опрощаването на тази сума.

Н. Пѣдаревъ (д. сг): Коя е датата на заявлението?

Докладчикъ Л. Гюровъ (д): Заявлението има дата 2. IV 1927 г.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Има ли мнение отъ финансовия министъръ?

Докладчикъ Л. Гюровъ (д): Нѣма. Не е искано мнение. Понеже сумата е малка, прошетарната комисия намѣри за нужно да опрости сумата, безъ да иска мнението на министра на финанситъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Никола Пѣдаревъ.

Н. Пѣдаревъ (д. сг): Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, че трѣбва да се реши по принципъ въпросътъ: може ли това Народно събрание да разглежда молби, подадени до минали Народни събрания, неразгледани и неразрешени отъ тѣхъ? Смѣтамъ, че това Народно събрание може да разглежда само молби, подадени до него. Всички молби, подадени до минали Народни събрания, сѣ свършили своя животъ заедно съ изтичане мандата на Народното събрание.

Ето защо азъ моля г. докладчика да оттегли този докладъ и комисията да занимае Народното събрание само съ молби, отправени до това Народно събрание.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Поддържа ли се тая молба и днесъ отъ тѣзи, които сѣ я подали?

Докладчикъ Л. Гюровъ (д): Да.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министърътъ на вътрешнитъ работи.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Констатира се, г. г. народни представители, че по тая молба не е искано мнението на Финансовото министерство. Действително, сумата е малка, 500 и нѣщо лева, обаче азъ мисля, че принципъ трѣбва да се спазва и за голѣмитъ, и за малкитъ суми — да се иска предварително мнението на финансовия министъръ и следъ това да се внася въпросътъ въ Народното събрание, като се има предъ видъ и това мнение.

Р. Василевъ (д. сг): И снощи така се реши.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Затова азъ смѣтамъ, че това заявление ще трѣбва да се препрати въ финансовото министерство, ако заинтересованата страна настоява още на него и моли да ѝ бѣде опростена тази наложена ѝ глоба или нѣщо друго въ размѣръ, въ каквѣто е начетена.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Тази молба ще се изпрати въ Министерството на финанситѣ за даване мнение отъ г. министра на финанситѣ.

Има думата народниятъ представителъ г. Ради Василевъ.

Р. Василевъ (д. сг): По-рано, презъ XXI-то и XXII-то обикновени Народни събрания, разгледахме голѣма частъ отъ молбитѣ, подадени до XX-то обикновено Народно събрание, защото навремето прошетарната комисиия се е занимавала съ тия молби, имало е даже доклади по тѣхъ, но нѣмало е време да се занимае съ тѣхъ пленумътъ. Нѣма защо да се каратъ хората да подаватъ на нова смѣтка заявления — стига заявленията да бѣдатъ разгледани отъ сегашната прошетарна комисиия, тѣ могатъ да бѣдатъ разгледани и отъ пленума на Народното събрание, ...

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Разбира се.

Р. Василевъ (д. сг): ... обаче да се вземе мнението на финансовия министъръ.

Д. Ачковъ (нац. л. о): Не само на финансовия министъръ, а на респективния министъръ, защото въпросътъ може да се отнася до друго министерство.

Докладчикъ Л. Гюровъ (д): Списъкъ I пореденъ № 104. Постѣпила е молба отъ Ангелъ и Никола Минкови Парапунови, жители на с. Добринище, Разложко, съ която поменатитѣ лица искатъ да имъ се опрости сумата 221.904 л., произхождаща отъ глоба за нарушение закона за горитѣ.

Тази молба е изпращана въ Министерството на финанситѣ за мнение. Министерството на финанситѣ я изпраща въ Министерството на земледѣлието, то да даде това мнение. Министерството на земледѣлието дава мнение да бѣде опростена тази сума.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: По какви съображения да бѣде опростена? Мотиви?

Докладчикъ Л. Гюровъ (д): Да бѣде опростена по мотивъ, че лицата, които сѣ глобени, сѣ много осиромашели, не притежаватъ никакви имоти и затуй сумата не може да бѣде събрана отъ тѣхъ. Предъ видъ на това се иска опрощаването на тази сума.

Прошетарната комисиия, като има предъ видъ всичко това и като има предъ видъ мнението на Министерството на земледѣлието, взе решение да бѣде опростена сумата. Отъ нейно име азъ моля народното представителство да гласува нейното опрощаване.

Н. Пѣдаровъ (д. сг): Трѣбва да има актъ отъ надлежната финансова власть, че тая сума е несѣбираема.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Всѣки пѣтъ има актъ. Може ли да бѣде друго-яче?

Докладчикъ Л. Гюровъ (д): Казахъ, че Финансовото министерство е пратило молбата на Министерството на земледѣлието. Това последното дава мнение, че сумата трѣбва да бѣде опростена, понеже произтича отъ глоба по нарушение на закона за горитѣ. Отговорътъ на министерството е отъ 12 октомврий 1931 г.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които сѣ съгласни съ решението на прошетарната комисиия: да се опрости на Ангелъ и Никола Минкови, жители на с. Добринище, Разложко, сумата 221.904 л., дължима по нарушение закона за горитѣ и пр., съгласно удостоверението на Разложкото околийско данъчно управление подъ № 390 отъ 1 февруарий 1930 г., моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Ще се докладва по списъкъ I пореденъ № 103.

Докладчикъ Л. Гюровъ (д): Г. г. народни представители! Постѣпило е писмо отъ Ямболското околийско данъчно финансово управление до Народното събрание, съ

което се съобщава, че Тодоръ Вълковъ Куртевъ отъ с. Тюркменъ, Ямболска околия, съ актъ на финансовитѣ власти е признатъ за несѣстоятеленъ и се иска като на такъвъ да му се опрости сумата отъ 316 л., присѣдени разноски и гербовъ налогъ въ полза на хазната по изпълнителенъ листъ № 8377/1923 г. на Ямболския окръженъ съдъ.

Прошетарната комисиия, като взе предъ видъ акта за несѣстоятелностъ и писмото на ямболския данъченъ началникъ, моли да бѣде опростена тази глоба на Тодоръ Вълковъ Куртевъ, отъ с. Тюркменъ, Ямболска околия.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които сѣ съгласни съ решението на прошетарната комисиия да се опрости на Тодоръ Вълковъ Куртевъ, отъ с. Тюркменъ, Ямболска околия, сумата 316 л., присѣдени разноски и гербовъ налогъ въ полза на хазната по изпълнителенъ листъ № 8377/1923 г. на Ямболския окръженъ съдъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Ще се докладва по списъкъ № I, пореденъ № 105.

Има думата докладчикътъ г. Коста Желевъ.

Докладчикъ К. Желевъ (д): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Поладена е молба отъ Захари Дечевъ Димовъ, жителъ на гр. Пловдивъ, още презъ 1927 г., съ която моли да му се опрости сумата 1930 л. — стойността на една войнишка пушка, съ която участвувалъ при омиротворяването на страната въ сѣбитията презъ 1923 г. и която, макаръ и да я е върналъ въ Пловдивското градоначалство, не била предадена въ съответната войска частъ — изгубена е — за което се държи отговоренъ. Моли да му се опрости казаната сума като недължима отъ него.

Неговото заявление е било пратено въ Министерството на финанситѣ за мнение. Министерството на финанситѣ е съгласно да се опрости исканата отъ просителя сума.

Прошетарната комисиия въ заседанието си отъ 19 ноемврий 1931 г. реши да се опрости сумата. И азъ моля отъ името на комисиията да се съгласите да се опрости тази сума.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които сѣ съгласни съ решението на прошетарната комисиия да се опрости на Захари Дечевъ Димовъ, военно-инвалидъ, отъ гр. Пловдивъ, сумата 1930 л., стойностъ на изгубена отъ него пушка, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Ще се докладва по сѣщия списъкъ I пореденъ № 106.

Докладчикъ К. Желевъ (д): Отъ жителитѣ на с. Долни-Главанакъ, Харманлийско, е поладена една молба още презъ 1928 г., съ която молятъ да имъ се отстъпятъ бившитѣ турско училище и джамия, сега държавна собственостъ, нахолящи се въ землището на сѣщото село, за да имъ послужатъ за училище и черква.

Това заявление е изпратено до респективния министъръ на земледѣлието и държавнитѣ имоти и той дава мнение да се удовлетвори молбата, още повече, че жителитѣ на с. Долни-Главанакъ нѣматъ училище и черква.

А. Кантарджиевъ (д): Кога е дадено мнението?

Докладчикъ К. Желевъ (д): Още презъ времето на Сговора — отъ бившия министъръ Димитъръ Христовъ.

С. Даскаловъ (з): Значи Сговорътъ не е можалъ да имъ удовлетвори молбата!

Докладчикъ К. Желевъ (д): Г-да! Има 6.000 заявления, които трѣбва да минатъ презъ пленума. Азъ ще ви моля да не повдигате въпросъ, макаръ че не правя пълни доклади. Много старателно две комисиии сѣ гледали прошенията, а именно: прошетарната комисиия на XXII обикновено Народно събрание и тая на XXIII обикновено Народно събрание.

С. Даскаловъ (з): Щомъ е за училище и черква — съгласни сме.

Докладчикъ К. Желевъ (д): Комисиията реши да се уважи молбата на жителитѣ отъ Долни-Главанакъ и азъ моля г. г. народнитѣ представители да уважатъ това решение на комисиията.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които сѣ съгласни да се отстъпи даромъ на жителитѣ отъ с. Долно-Главанакъ, Харманлийска околия, бившитѣ турско училище и джамия, заедно съ принадлежащото имъ мѣсто, за да имъ

послужатъ за училище и черква, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Ще се докладва по същия списъкъ I пореденъ № 107.

Докладчикъ К. Желевъ (д): Жителитъ на с. Дебъръ, Борисовградско: Тилу К. Бютюневъ, С. Д. Реджевъ и др., всичко 57 души, сж подали прошение до Народното събрание, съ което молятъ да имъ се опростятъ наложени имъ глоба за неизпращане децата, подлежащи на задължително учение, въ първоначалното училище въ селото имъ. Глобитъ сж наложени още презъ 1928 г. Минало е доста време.

С. Даскаловъ (з): Не съмъ съгласенъ, защото такива глоби има много въ България. Ако взематъ всички да илатъ тукъ, какво ще правимъ?

Докладчикъ К. Желевъ (д): Заявлението е пращано въ Министерството на финанситъ за мнение и то е отговорило, че е съгласно да се опрости наложената глоба.

Г-да! Азъ мисля, че е твърде късно да се иска събирането на тия глоби отъ тѣзи хора. Азъ съмъ, че наложената глоба, ако се събере своевременно, ще има смисълъ; но да се събере днесъ, какъ да кажа, нѣма да се почувствува справедливостта отъ този, който ще плати глобата. Азъ съмъ на мнение да се опростятъ тѣзи глоби. И прошектарната комисиия е решила да се опростятъ наложенитъ глоби на тия лица.

С. Даскаловъ (з): Такива глоби има много.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: На колко възлиза цѣлата сума?

Докладчикъ К. Желевъ (д): Поотдѣлно сумитъ не сж голѣми. Общо не е събрана сумата.

Нѣкой отъ мнозинството: Тѣ сж сигурно бѣдни хора, иначе досега щѣха да бѣлатъ събрани сумитъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ да се опростятъ на жителитъ отъ с. Дебъръ, Борисовградска околия, наложениитъ имъ глоби за неизпращане децата си, подлежащи на задължително учение, въ първоначалното училище въ селото имъ, както следва: 1) на Тилу К. Бютюневъ 1.284 л.; 2) на Сребро Димитровъ Реджевъ 903 л.; 3) на Ангелъ Николовъ 582 л.; 4) на Георги Славовъ Бютюневъ 603 л.; 5) на Христо Т. Миховски 405 л.; 6) на Димитъръ Дѣлчевъ 400 л.; 7) на Димитъръ Петковъ 319 л.; 8) на Начо Георгиевъ 1.034 л.; 9) на Георги Йордановъ 924 л.; 10) на Гочо Недевъ 385 л.; 11) на Петъръ Жековъ 1.242 л.; 12) на Мило Д. Шоповъ 402 л.; 13) на Иванъ А. Жековъ 2.512 л.; 14) на Иванъ Петровъ 924 л.; 15) на Запрянь А. Наневъ 1.939 л.; 16) на Димитъръ Сл. Бютюневъ 1.275 л.; 17) на Петко Стояновъ 864 л.; 18) на Тошо П. х. Миновъ 1.534 л.; 19) на Славъ А. Гавреловъ 1.185 л.; 20) на Христосъ Н. Ланджиевъ 334 л.; 21) на Мина Павлова 36 л.; 22) на Запрянь Н. Ганчевъ 901 л.; 23) на Христо Атанасовъ 348 л.; 24) на Колю Запряновъ Кавазовъ 118 л.; 25) на Захари Михалаковъ 284 л.; 26) на Запрянь Петровъ 950 л.; 27) на Димитъръ Колевъ 352 л.; 28) на Балю Д. Харчевъ 768 л.; 29) на Димитъръ Запряновъ 90 л.; 30) на Ангелъ Генева 66 л.; 31) на Христосъ Ат. Попчевъ 66 л.; 32) на Теню Колевъ 435 л.; 33) на Яню Дечевъ 1.351 л.; 34) на Ангелъ З. Бишковъ 385 л.; 35) на Манолъ Вълчевъ 369 л.; 36) на Стоянъ Атанасовъ 340 л.; 37) на Благой Колевъ 286 л.; 38) на Спасъ Божановъ 1.385 л.; 39) на Георги Политовъ 527 л.; 40) на Иванъ Милевъ 310 л.; 41) на Илия Теховъ 220 л.; 42) на Илия Яневъ 2.025 л.; 43) на Мустафа Хасановъ 582 л.; 44) на Нико Ивановъ 1.000 л.; 45) на Дормушъ Юсеиновъ 582 л.; 46) на Хасанъ Мустафовъ 782 л.; 47) на Тодоръ Димитровъ 303 л.; 48) на Запрянь Киряковъ 168 л.; 49) на Колю Панайотовъ 582 л.; 50) на Димитъръ Тенчевъ 83 л.; 51) на Георги Ив. Арапкойлиевъ 603 л.; 52) на Христосъ Атанасовъ 603 л.; 53) на Манолъ Атанасовъ 800 л.; 54) на Димо Жековъ 903 л.; 55) на Коста Атанасовъ 1.207 л.; 56) на Киро Николовъ 979 л.; 57) на Павле Райковъ 603 л., моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Ще се докладва по същия списъкъ I, пореденъ № 108.

Докладчикъ К. Желевъ (д): Подадена е молба отъ д-ръ Дафина Кьорчева отъ гр. София, още презъ 1929 г., съ която моли да се опростятъ отъ покойния ѝ братъ Димо Кьорчевъ данъци и глоби. Министерството на финанситъ е събрало сведения, отъ които се вижда, че по-

койния Димо Кьорчевъ е ималъ само половина стара къща въ гр. Велико-Търново, оценена за 63.000 л. Събрани сж също така сведения, че покойниятъ Димо Кьорчевъ е подарилъ на читалището въ гр. Велико-Търново своята библиотека отъ около 900 тома.

Сумата, която се иска като данъци и глоби, която д-ръ Дафина Кьорчева иска да се опрости, произлиза отъ данъкъ занятие, когато покойниятъ Димо Кьорчевъ дълго време е билъ боленъ и се е лѣкувалъ въ странство.

Предъ видъ на това, че той е далъ повече, отколкото дължи на държавата и че той, въ своята дейностъ като политически и общественъ деецъ, е билъ безкористенъ, комисиията реши да се опрости както наложената му глоба, така също и дължимиятъ отъ него данъкъ.

Прошектарната комисиия, въ заседанието си на 19 ноември 1931 г., реши да се опростятъ на наследниците на покойния Димо Кьорчевъ дължимитъ данъци и глоби, които възлизатъ на една сума отъ 24.303 л.

Д. Ачковъ (нац. л. о): Тази сума произхожда отъ данъкъ занятие, когато Димо Кьорчевъ бѣше боленъ и не упражняваше адвокатството.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които г. г. народни представители сж съгласни да се опрости на наследниците на покойния Димо Кьорчевъ, отъ гр. София, сумата 24.303 л., дължими отъ същия на държавата данъци, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Ще се докладва по същия списъкъ I, пореденъ № 109.

Докладчикъ К. Желевъ (д): Кева Танева, жителка на гр. София, още презъ 1929 г. е молила да ѝ се опрости наложената глоба за неправилно получена пенсия. Прошектарната комисиия, на 19 ноември 1931 г., като взе предъ видъ събраниитъ сведения, реши да ѝ се опрости наложената глоба за неправилно получена пенсия.

С. Даскаловъ (з): Какъвъ е размѣрътъ на глобата?

Докладчикъ К. Желевъ (д): 11.892 л. Това е само глобата, тъй като надвзетата пенсия тѣжителката е върнала.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Защо е станало надвземането на пенсията?

Докладчикъ К. Желевъ (д): Несвоевременно е съобщила, че нѣкои отъ децата сж станали пълнолѣтни и не е трѣбвало да получава за тѣхъ пенсия.

С. Даскаловъ (з): Какво е мнението на Министерството на финанситъ?

Докладчикъ К. Желевъ (д): Мнението на Пенсионното отдѣление е следното: (Чете) „Като се има предъ видъ затрудненото финансово положение на пенсионния фондъ, на мнение сме да не се опрощава остатъкътъ отъ глобата“.

А. Пиронковъ (д. сг): Ще се оправи пенсионниятъ фондъ съ тая глоба!

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Когато се измѣни семейното положение на единъ пенсионеръ, той трѣбва да съобщи това своевременно. Това не е направено въ случая своевременно и затуй ѝ е наложена глоба. Тя е получавала пенсия, безъ да има право да я получава. Какво е мнението на прошектарната комисиия?

Докладчикъ К. Желевъ (д): Мнението на прошектарната комисиия е да ѝ се опрости наложената глоба.

Нѣкой отъ земледѣлцитъ: Какво е материалното ѝ състояние?

Докладчикъ К. Желевъ (д): Материалното ѝ състояние е лошо, тя не може да плати тая глоба.

Д. Джанкардашлийски (нац. л.): Сега е задушница!

Докладчикъ К. Желевъ (д): Затова отъ името на прошектарната комисиия азъ моля Народното събрание да се съгласи да ѝ опрости глобата.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представител г. Ради Василевъ.

Р. Василевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Въ миналата Камара имаше такива прошения за опрощаване глоби за надвзети пенсии от някои пенсионери. Тогавашият министър на финансите обеща да проучи този въпрос, защото има много случаи, когато семейното положение на някои пенсионери се е изменило, или са станали чиновници, но не са съобщили и затова са глобени. Ако сега вземе решение Народното събрание да опрости тая глоба, ще създаде прецедент и ще има за въ бъдеще маса такива молби. Реши се тогава да се проучи въпросът и да се внесе законопроект, а не да се решава за всеки случай отделно. Затуй аз бих помолил г. министъра на финансите да проучи този въпрос, за да не се създаде прецедент.

Председателстващ Н. Захариев: Има думата народният представител г. Стефан Даскаловъ.

С. Даскаловъ (з): Ако почнем така да прощаваме, не знаей дали утре няма да имаме друг такъв списък, продълг от сегашния, защото има маса такива случаи. Аз държа за принципа. Преди малко опростихме глоби, наложени на родители, задето не са пращали децата си на училище. Ами вие знаете ли, че има хиляди такива глобени родители, които утре ще поискат също да им бъдат простени глобите, и Парламентът няма да може да се отърве от тази работа? Същото е и въ случая сега, където се иска да се опрости наложена глоба за неправилно получена пенсия.

Аз моля да не се уважава молбата, толкоз повече, че пенсионното управление е дало мнение сумата да не се опрощава.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Има ли акт от Министерството на финансите за несъстоятелността на молителката?

Докладчикъ К. Желевъ (д): Доходи няма, имотъ няма, живее въ една стаячка въ училищно помъщение.

Д. Ачковъ (нац. л. о): Ще я вземете царвудитъ. Само официално ще фигурира въ книгитъ, че държавата има да взема, а нищо няма да вземе.

Р. Василевъ (д. сг): Ако е състоятелна пенсионерка, ще я удържат сумата от пенсията.

Д. Ачковъ (нац. л. о): Шомъ живее въ училище, тръбва да е много състоятелна! Затова живее въ училище, защото се е скарала съ собствената си къща!

Председателстващ Н. Захариев: Които приемат решението на прошегарната комисия, да се опрости на Кева Танева, от г. София, остатъкът от наложена ѝ глоба за неправилно получена пенсия по пенсионна книжка № 11.510, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Ще се докладва по същия списък I пореден № 110.

Докладчикъ К. Желевъ (д): Молба от Надежда Антонова Полихранова, жителка на г. София. Моли да ѝ се опрости данък, останал от покойния ѝ съпругъ Антонъ Христовъ Полихрановъ въ размър на 2.310 л.

Въ случая въпросът стои малко по-другояче. Има акт от самата данъчна власт, въ който се казва, че както на името на наследодателя, така и на името на неговитъ наследници няма записани никакви движими и недвижими имоти и че сумата е несъбираема, поради което данъчната власт моли да бъде опростен данъкът.

Предъ видъ на това, че сумата е несъбираема, прошегарната комисия реши да се опрости неизплатеният данък и моли Народното събрание да одобри нейното решение, взето въ заседанието ѝ от 19 ноември миналата година.

Председателстващ Н. Захариев: Които приемат решението на прошегарната комисия, да се опрости на наследницитъ на покойния Антонъ Христовъ Полихрановъ, от г. София, сумата 2.310 л., неизплатен данък от същия за слътитъ 1877/1924/1925 г., глоби и др., моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Ще се докладва по същия списък I пореден № 111.

Докладчикъ К. Желевъ (д): Настоятелството на читалището-паметникъ „Христо Ботевъ“, въ с. Козлодуй, Орфховско, съ една доста обстойна и добре аргументирана молба иска да му се отпусне помощ за доизграждане на читалището-паметникъ въ селото.

Д. Ачковъ (нац. л. о): Тамъ ще има избори. Ако смѣятъ (Сочи болшинството), да не гласуватъ.

Докладчикъ К. Желевъ (д): Искатъ помощ въ размър на 50.000 л.

Преписката е пращана въ Министерството на земледелието и въ Дирекцията на държавнитъ дългове.

Р. Василевъ (д. сг): А на министъра на финансите?

Докладчикъ К. Желевъ (д): И на министъра на финансите, и той изказва мнение да се отпуснатъ 50.000 л.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Кога е дадено това мнение?

Докладчикъ К. Желевъ (д): На 20 май 1930 г.

Д. Ачковъ (нац. л. о): Стара работа.

Докладчикъ К. Желевъ (д): Прошегарната комисия, обаче, не е съгласна да се отпусне помощ въ такъв размър и на 19 ноември м. г. реши да се отпусне на настоятелството на читалище-паметникъ „Христо Ботевъ“ една сума отъ 20.000 л.

Моля г. министъра на финансите да се съгласи.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Откъде ще се вземе тази сума?

Докладчикъ К. Желевъ (д): Отъ срѣдствата на държавата.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Като почне прошегарната комисия така да раздава помощи, къде ще отидемъ!

Председателстващ Н. Захариев: Има думата народният представител г. Петко Дековъ.

П. Дековъ (з): Г. г. народни представители! Всички знаете село Козлодуй. То е историческо село. Болшинството от населението му, обаче, са ромънци. За да може да се привърже повече населението на това село към българската държава, тази последната е полагала досега особени грижи за него. Но и населението на с. Козлодуй всъкога, при всички обстоятелства, е доказвало своята преданост към България и към българския народъ. Въ селото Козлодуй, което, както казахъ, има историческо значение за насъ, защото тамъ е слъзълъ Христо Ботевъ съ четата си, въ последно време е отпочната една особена дейност от страна на многото интелигентни сили, българи, живущи тамъ. Доскоро, обаче, това село, което заема едно протежение повече отъ 7 клм. и има надъ 5—6 хиляди души жители, имаше само едно единствено училище поради това, че инициативата на мѣстнитъ жители тамъ бѣше свършено слаба. Трѣбваше да се работи твърде много, за да може да се повдигне духътъ на населението тамъ. И азъ мога да ви кажа, че имаме вече налице резултатитъ отъ дейността въ това направление. Въ селото Козлодуй се построиха две-три нови училища и се започна постройката на едно читалище-паметникъ — за даване помощ на което сега става дума — което, обаче, не е довършено, издигнато е до покрива, и за което са похарчени досега нѣколко стотинъ хиляди лева.

Докладчикъ К. Желевъ (д): 800 хиляди лева.

П. Дековъ (з): Поради това, че не достигнаха паритъ и поради бедността на населението, особено при тая криза днесъ, строежътъ на читалището се спрѣ и днесъ, всрѣдъ площада, то стърчи недовършено, като единъ жалкъ паметникъ. Азъ считамъ, че дългъ се налага на българския Парламентъ да подпомогне с. Козлодуй, което има историческо значение, което има едно такова население, да доизгради читалищната си сграда, въ която ще се събъ просвѣта, ще се закрепва националното чувство, чувството на българи въ населението тамъ и ще се направи по-годно, по-активно въ неговата дейност да създава култура.

Комисията, не знаейки какво е истинското положение на работата, е решила да се отпуснатъ на настоятелството на читалището 20 хиляди лева помощ. Това е свършено малка сума. Азъ моля и настоявамъ да се отпусне такава сума, каквато се иска, защото съ 20 хиляди лева нищо не би могло да се направи — постройката не може да се завърши. Тукъ има и други депутати, които ще потвърдятъ моитъ думи. Иначе ще остане паметникътъ-читалище да стърчи недовършенъ, защото хората нѣматъ пари да го довършатъ и ще се руши отъ атмосфернитъ влияния.

С. Даскаловъ (з): Да сѣ почнали по-малѣкъ паметникъ-читалище.

П. Дековъ (з): Но то е най-голѣмото село отъ този край.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Станъ Ангеловъ.

С. Ангеловъ (д. сг): Г. г. народни представители! Азъ нѣма какво повече да добавя къмъ това, което каза г. Петко Дековъ. Ние събрахме около 800 хиляди лева и решихме да построимъ единъ паметникъ на мѣстото, където е слѣзълъ Христо Ботевъ, обаче оказа се, че за паметника, който се проектираше да се направи, трѣбваша много повече пари. Затова ние решихме да построимъ въ селото читалище-паметникъ „Христо Ботевъ“. Започнахме го, но не можахме да го довършимъ. Ако не бѣше настѣпила кризата, ние щѣхме да си го довършимъ и нѣмаше да се обръщаме за помощъ къмъ Народното събрание. Но сега ние сме принудени да направимъ това. Обръщаме се и искаме да ни се отпусне една помощъ отъ 50 хиляди лева, като пакъ събираме помощи, за да можемъ да го доизградимъ. Азъ моля народното представителство да се съгласи да се отпусне на настоятелството на читалището-паметникъ „Христо Ботевъ“ исканата отъ него помощъ отъ 50 хиляди лева, за да може то да бѣде довършено.

Д. Ачковъ (нац. л. о): Не трѣбва да се забравя, че сѣ похарчени вече 800 хиляди лева и че, ако не се довърши читалището-паметникъ, тѣ ще останатъ така, просто хвърлени.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Цвѣтанъ Пупешковъ.

Ц. Пупешковъ (д. сг): Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, че нѣма нужда да се убеждаваме по това, което преждоговорившиѣ вече казаха: че заслужава и за паметъта на великия патриотъ Христо Ботевъ, и по други национални съображения, въ този крайдунавски край, въ това голѣмо и хубаво село, да се поддържа традицията на миналото, да се покаже внимание къмъ стремекитъ на тамошното население, доста изостанало назадъ въ национално отношение и заслужаващо наистина подкрепа. Тази подкрепа трѣбва да я дадете, за да се завърши тази постройка, за да не стои недовършенъ и подлежащъ на рухване този паметникъ и защото това ще бѣде една помощъ, дадена на мѣсто. Инициаторитъ на това голѣмо дѣло отъ национално значение за този край заслужаватъ тази подкрепа и тя, макаръ и малка, при голѣмата оскудица днесъ, ще бѣде оценена.

Ето защо азъ се присѣдинявамъ къмъ предложенето на преждоговорившиѣ — г. Ангеловъ е единъ отъ първитъ инициатори на това дѣло — и моля Народното събрание да отпусне една по-голѣма помощъ, въ размѣра, който иска настоятелството.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министрътъ на финанситъ.

Министръ д-ръ А. Гиргиновъ: Г. г. народни представители! Очевидно, справедливо е да се подпомогне една такава добра инициатива въ с. Козлодуй, постройката на единъ паметникъ-читалище въ честъ на националното събитие: слизането на Христо Ботевъ на българския брѣгъ. Азъ смѣтамъ, че ние тукъ ще бждемъ единодушни да дадемъ тази помощъ. Както за много мѣста сме давали помощи, така и тукъ можемъ да дадемъ, толкова повече, че постройката, изкарана до покрива, при днешната стопанска криза, очевидно, съ срѣдствата на мѣстното население не може да се доизкара и държавата трѣбва да даде своята помощъ.

Обаче азъ искамъ да направя едно принципиално възражение — че не е прошетарната комисиия, която ще трѣбва да отпуска помощи, че не трѣбва да се въвежда у насъ практиката, съ прошения да се даватъ помощи, които сѣ отъ бюджетенъ характеръ. Ние не можемъ днесъ да уважимъ тази молба преди всичко за това, защото нѣмаме свободни кредити, отъ които да отпуснемъ сумата. Ако гласуваме тази помощъ, ние ще трѣбва впоследствие да гласуваме свръхсметенъ кредитъ за изплащане на сумата, защото по бюджетни съображения тя не може да бѣде изплатена — нѣма такъвъ кредитъ нито по едно министерство. Ако имаше кредитъ по бюджета на Народното събрание за даване помощи по ре-

шения на Народното събрание, тогава бихме могли отъ тамъ да платимъ тази сума. Но сега даже да гласуваме помощта, това ще бѣде едно платоническо решение, безъ да може да бѣде турено въ действие, затова защото нѣма на разположение суми за изплащането имъ. Ние въ това заседание не можемъ да гласуваме свръхсметенъ кредитъ за изплащане на сумата.

Ето защо азъ смѣтамъ, че ще бѣде най-добре да се вземе решение въ следния смисълъ: отпуска се сумата, която Народното събрание ще реши, обаче окончателно въпросътъ ще се разреши при бждещия бюджетъ. Нека да дадемъ едно обещание, че като гласуваме бюджета, ще предвидимъ тази сума. Така, следователно, ще може да бѣде задоволено искането на жителитъ на с. Козлодуй и ще поставимъ редовно. Азъ моля, обаче, да се има предъ видъ, че прошетарната комисиия не може да се занимава съ отпускане на суми. Тя може да се занимава съ опрощаване на известни вземания на държавата, но не може да отпуска суми, когато имаме бюджетъ, по който се харчатъ държавнитъ срѣдства. Такава една практика е много неправилна, и затуй моля да се съгласите, щото решението ни да бѣде въ този смисълъ: да изкажемъ пожелание, щото въ бждещия бюджетъ да се предвиди нужната сума за изплащане помощта на с. Козлодуй.

Докладчикъ К. Желевъ (д): Вѣрно е, че въ прошетарната комисиия станаха дебати по тоя въпросъ, въ смисълъ: отъ гдѣ ще намѣримъ пари, за да дадемъ тая помощъ? И отговорътъ на прошетарната комисиия бѣше ясенъ: ще препорѣчаме, ще помолимъ г. министъра на финанситъ да се съгласи и Народното събрание да гласува сумата като помощъ.

Министръ д-ръ А. Гиргиновъ: Какъ ще я гласува?

Докладчикъ К. Желевъ (д): Ще я гласува въ бюджета.

Министръ д-ръ А. Гиргиновъ: А, въ бюджета!

Докладчикъ К. Желевъ (д): Ние не можехме да откажемъ на едно таково законно споредъ насъ искане, затуй защото Христо Ботевъ не е само на Козлодуй, а е на цѣла България и решихме да се отпуснатъ 20.000 л. помощъ, като решението ни бѣше въ такъвъ смисълъ: да помолимъ г. министъра на финанситъ да предвиди въ бюджета за идущата година 20.000 л. помощъ на читалището-паметникъ „Христо Ботевъ“ въ с. Козлодуй. И азъ моля да се приеме това решение на комисиията.

Министръ д-ръ А. Гиргиновъ: Добре, да се гласува въ тоя смисълъ.

Р. Василевъ (д. сг): Азъ моля да се има предъ видъ, че въ бюджета на Министерството на благоустройството има единъ параграфъ на сума 2—3 милиона лева обикновено, отъ който се даватъ помощи за читалища, чешми и пр. Ако се приеме това решение на комисиията, то трѣбва да се отнесе въ Министерството на благоустройството, за да се отпусне сумата отъ тоя параграфъ, ако има възможность.

Министръ д-ръ А. Гиргиновъ: Нѣма възможность.

П. Дековъ (з): Азъ правя предложение, да бѣде помощта 50.000 л.

Д. Ачковъ (нац. л. о): Да бѣде 50.000 л.

Министръ д-ръ А. Гиргиновъ: Но да се отнесе къмъ новия бюджетъ. Сега има предложение и за 50.000 л. Азъ предоставямъ на г. г. народнитъ представители да решатъ колко да бѣде помощта — 20.000 или 50.000 л.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ да се отпусне на читалището-паметникъ „Христо Ботевъ“, въ с. Козлодуй, Орѣховска околия, еднократна държавна помощъ въ размѣръ 50.000 л., които ще се отпуснатъ отъ идущия бюджетъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Д. Ачковъ (нац. л. о): „Другаритъ“ за паметъта на Христо Ботевъ хасъ не струватъ — не вдигатъ рѣка, не се съгласяватъ съ предложението.

С. Димитровъ (раб): Вие се подигравате съ паметъта на Христо Ботевъ. Въпросътъ е за националистическия духъ, а не за самото читалище. Ако е въпросъ за Христо Ботевъ, ние сме първитъ негови последователи и почитатели. (Възражения отъ мнозинството)

Председателстващ Н. Захариев: Ще се докладва по сжия списък пореден № 112.

Докладчик К. Желев (д): Заявление от Гина Д. Миткова, жителка на гр. Търново, подадено през 1929 г., с което моли да ѝ се отпусне помощ като вдовица с две малолетни деца, останали без ния помощ и без срѣдства за преживяване. Мжж ѝ починал през 1928 г. при изпълнение на службата си. Той е внесъл въ продължение на 15 години една доста голяма сума въ пенсионния фонд, обаче поради това, че нѣма пълни прослужени години, нѣма право на пенсия. Комисията намира, че ще бъде справедливо, ако се даде една помощ на наследниците на този достоен български чиновник и реши да имъ се отпусне еднократна помощ въ размѣръ само на 5.000 л.

Р. Маджаровъ (д. сг): Кога е умрѣлъ?

Докладчик К. Желев (д): През м. юний 1928 г.

Р. Маджаровъ (д. сг): Отъ 1925 г. насамъ по желѣзниците сѣществва специаленъ фондъ за даване помощъ на желѣзничаритѣ, които сѣ станали жертва при изпълнение на служебнитѣ си обязанности. Въ случая виждаме, че се касае за служителъ по българскитѣ държавни желѣзници, починалъ при изпълнение на служебнитѣ си обязанности. На наследниците на такива служители се дава помощъ отъ тоя фондъ. Защо тогава това заявление иде тукъ? Азъ съмъ на мнение, че не може по такъвъ начинъ да се отпуснатъ помощи.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Помощъ не можемъ да дадемъ.

Р. Маджаровъ (д. сг): Наследниците на всички желѣзничари, които сѣ умрѣли при изпълнение на служебнитѣ си обязанности, непременно получаватъ помощъ.

Докладчикъ К. Желев (д): Въ преписката нѣма данни за отпускане на такава помощъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Но вие, комисията, защо раздавате пѣкъ и помощи по тоя начинъ?! Има си редъ за това.

Министъръ С. Костурковъ: Още през 1928 г. мжжътъ ѝ се е поминалъ. Заявлението е минало по реда си.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: (Къмъ докладчика) Оттеглете го.

Докладчикъ К. Желев (д): Народното събрание да реши, каквото иска.

Р. Маджаровъ (д. сг): Съгласно специалния законъ, бюджетътъ на държавнитѣ желѣзници е автономенъ. Ако тая жена не е получила никаква помощъ, трѣбва да пратите заявлението ѝ въ Министерството на желѣзницитѣ, а когато дойде тукъ бюджетътъ на желѣзницитѣ, бюджетарната комисия да предвиди тая помощъ. Може тя да е вземала вече помощъ отъ бюджета на желѣзницитѣ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Може ли такава нѣщо? Оттеглете заявлението, г. докладчикъ.

Докладчикъ К. Желев (д): Оттеглямъ го.

Р. Маджаровъ (д. сг): Г. министърътъ на желѣзницитѣ ще нареди по-добре тая работа.

Министъръ С. Костурковъ: То е отъ 1928 г. Отъ где да знаемъ дали е дадено нѣщо? Да се обърнатъ къмъ Министерството на желѣзницитѣ. Тукъ, въ Народното събрание, не може

Председателстващ Н. Захариев: Ще се докладва пореденъ номеръ 113 по сжия списъкъ I.

Докладчикъ К. Желев (д): Йорданъ Г. Тодоровъ, отъ с. Неданъ, Велико-Търновско, моли да му се опрости сумата 20.000 л. — наложена му глоба по нарушение закона за акцизитѣ.

Обаждатъ се: Трѣбва да е за захаринъ.

Докладчикъ К. Желев (д): Мнението на Финансовото министерство е, понеже човѣкътъ е беденъ и е внесълъ

до сега 10.000 л. отъ глобата, да му се опрости остатъкътъ отъ глобата 20.000 л. Решението на прошетарната комисия е да му се опростятъ само 10.000 л.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Само частично, значи.

Докладчикъ К. Желев (д): Моля Народното събрание да приеме решението на прошетарната комисия.

Председателстващ Н. Захариев: Има думата народниятъ представителъ г. Ради Василевъ.

Р. Василевъ (д. сг): Не знамъ дали този случай е такъвъ, но има случаи на наложени голѣми глоби за по-тежки нарушения. Ако тукъ е контрабанда на захаринъ, то е друго.

Обаждатъ се: Не е за захаринъ.

Р. Василевъ (д. сг): Обръщамъ ви вниманието върху това, че въ такива случаи се налагатъ две санкции: затворъ или глоба. Ако нарушителътъ е беденъ и не е въ състояние да плати глобата, замѣнява се наказанието съ затворъ, като се смѣта за всѣки 25 л. единъ день затворъ. Може глобата, която му е наложена, да бъде замѣнена съ затворъ, щомъ не може да бъде събрана въ пари. Ако тръгнемъ по тоя пѣтъ да опрощаваме глобитѣ, всички които вършатъ контрабанди и други нарушения, ще се обърнатъ къмъ Народното събрание, ще искатъ да имъ опрощаваме глобитѣ. Ние ще имъ ги опрощаваме и фактически нѣма да има никакви санкции за нарушенията. А въ наказателния законъ е предвидено, че ако нарушителътъ нѣма възможностъ да плати глобата, ще изтърпи втората санкция — ще лежи въ затвора.

А. Капитановъ (з): Ами когато акцизната властъ сама пуска захарина въ шишето?

Председателстващ Н. Захариев: Финансовото министерство е дало мнение да бъде опростена отъ глобата само 10.000 л.

Който сѣ съгласни да се опрости на Йорданъ Г. Тодоровъ, отъ с. Неданъ, Велико-Търновска околия, сумата 10.000 л. неизплатенъ остатъкъ отъ наложената му глоба съ постановление № 223 отъ 15 мартъ 1928 г. на плевенския окръженъ данъченъ началникъ по нарушение закона за акцизитѣ и патентовия сборъ върху питиетата, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Ще се докладва по сжия списъкъ I пореденъ № 114.

Докладчикъ К. Желев (д): Стефанъ и Петъръ Златареви, отъ гр. Чирпанъ, сѣ заявление отъ 1930 г. молятъ да имъ се опрости глоба въ размѣръ 280.000 л., наложена имъ за това, че сѣ намѣрени у тѣхъ 140 камъчета за запалки.

Обаждатъ се: Ей-й-й!

Докладчикъ К. Желев (д): Комисията на 19 ноемврий, като взе предъ видъ мнението на Финансовото министерство, въ смисълъ да се опростятъ само 200.000 л. глоба, реши да имъ се опростятъ 200.000 отъ глобата, като остатъкътъ отъ 80.000 л. се събере отъ тѣхъ. Какъ ще бждатъ събрани — това е другъ въпросъ.

А. Капитановъ (з): Значи, вие намѣрихте, че 80.000 л. могатъ да се събератъ.

Р. Василевъ (д. сг): Тукъ явно е имало контрабандиране въ вреда на фиска, понеже се избѣгва употребата на кибрита.

С. Даскаловъ (з): Не можахме да разберемъ какво е материалното имъ състояние. Ако сѣ богати и могатъ да платятъ, защо да не платятъ цѣлата сума?

Председателстващ Н. Захариев: Финансовитѣ власти сѣ дали мнение да се опростятъ 200.000 л., а само 80.000 л. да платятъ.

Който сѣ съгласни съ решението на прошетарната комисия, да се опрости на Стефанъ и Петъръ Златареви, отъ гр. Чирпанъ, сумата 200.000 л. отъ наложената имъ съ постановление № 663/1924 г. на чирпанския данъченъ началникъ глоба по нарушение закона за акцизитѣ и патентовия сборъ върху питиетата за намѣренитѣ въ тѣхъ камъчета за запалки, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Има думата г. замѣстникъ-министъръ-председателъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Г-да! Понеже часътъ е 8, ще следва да вдигнемъ заседанието. Моля да приемете за утрешното заседание следния дневенъ редъ:

- 1) първо четене законопроекта за Столичната община;
- 2) второ четене законопроекта за освобождаване гаранциитъ на данъчните служители при Петричкото и Копукавашкото данъчни управления и т. н.
- 3) второ четене законопроекта за измѣнение и допълнение закона за селско-стопанско настаняване на бѣжанците и пр.
- 4) докладъ на комисията по провѣрка на изборитѣ;

5) докладъ на прошетарната комисия;

6) първо четене законопроекта за закрила на земеделеца-стопанинъ, и

7) първо четене предложението за измѣнение и допълнение на нѣкои членове отъ правилника за вътрешния редъ на обикновеното Народно събрание.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които сѣ съгласни съ предложението отъ г. замѣстникъ-министъръ-председателя дневенъ редъ, моля, да вдигнатъ рѣшаване. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 20 ч. и 3 м.)

Подпредседатели: { Н. ЗАХАРИЕВЪ
Н. ШОПОВЪ

Секретарь: БОР. НЕДКОВЪ

Началникъ на Стенографското отдѣление: Д. АНТОНОВЪ